

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Motivace v předmětech odborné výuky

Motivation in technical Subject Education

STUDIJNÍ PROGRAM

Specializace v pedagogice

STUDIJNÍ OBOR

Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku

VEDOUCÍ PRÁCE

PhDr. Eva Mašková, Ph.D.

ROČEK

VLADIMÍR

2021

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Roček** Jméno: **Vladimír** Osobní číslo: **487658**
Fakulta/ústav: **Masarykův ústav vyšších studií**
Zadávací katedra/ústav: **Institut pedagogických a psychologických studií**
Studijní program: **Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku**

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce:

Motivace v předmětech odborné výuky

Název bakalářské práce anglicky:

Motivation in Technical Subject Education

Pokyny pro vypracování:

Bakalářská práce bude mít dvě části, teoretickou a praktickou. Teoretická část se bude zabývat problematikou motivace a základními pojmy spojenými s motivací žáků. Praktická část bude zaměřena na dotazníkové šetření směrem k zjištění motivace ke studiu odborné výuky a k učení.

Seznam doporučené literatury:

LOKŠOVÁ, Irena a Jozef LOKŠA. Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole. Praha: Portál, 1999, ISBN 80-717-8205-X.
GAVORA, Peter. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido, 2000, ISBN 80-859-3179-6.
NAKONEČNÝ, M. Motivace lidského chování. Praha: Academia, 1996, ISBN 80-200-0592-7.

Jméno a pracoviště vedoucí(ho) bakalářské práce:

PhDr. Eva Mašková, Ph.D., institut pedagogických a psychologických studií MÚ

Jméno a pracoviště druhé(ho) vedoucí(ho) nebo konzultanta(ky) bakalářské práce:

Datum zadání bakalářské práce: **25.01.2021** Termín odevzdání bakalářské práce: **29.04.2021**

Platnost zadání bakalářské práce: **19.09.2022**

PhDr. Eva Mašková, Ph.D.
podpis vedoucí(ho) práce

Ing. Petr Svoboda, Ph.D., ING.PAED.IGIP
podpis vedoucí(ho) ústavu/katedry

prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc.
podpis děkana(ky)

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

Student bere na vědomí, že je povinen vypracovat bakalářskou práci samostatně, bez cizí pomoci, s výjimkou poskytnutých konzultací. Seznam použité literatury, jiných pramenů a jmen konzultantů je třeba uvést v bakalářské práci.

Datum převzetí zadání

Podpis studenta

Roček, Vladimír. *Motivace v předmětech odborné výuky*. Praha: ČVUT 2021. Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií.

**MASARYKŮV ÚSTAV
VYŠŠÍCH STUDIÍ
ČVUT V PRAZE**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracoval samostatně. Dále prohlašuji, že jsem všechny použité zdroje správně a úplně citoval a uvádím je v příloženém seznamu použité literatury.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této závěrečné práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Praze dne: 22. 04. 2021

Podpis:

Poděkování

Rád bych poděkoval PhDr. Evě Maškové, Ph.D. za cenné rady, pomoc, spolupráci, odborné vedení a konzultace při této bakalářské práci. Dále bych chtěl poděkovat mé rodině za velkou podporu a trpělivost při zpracovávání této bakalářské práce i v průběhu celého studia.

Abstrakt

Bakalářská práce "Motivace v předmětech odborné výuky" se zabývá tím, jak jsou žáci středních odborných škol motivováni k učení a vyšším výkonům. V teoretické části se věnuji definici motivace a teoriím motivace. Dále se věnuji pojmům motiv, potřeba, incentív a motivem v učebním procesu, rozdělení motivace, především na vnitřní a vnější, motivováním a demotivováním žáků a rolí učitele v rozvoji žákovy motivace. Cílem praktické části je zjistit, co žáky motivovalo k výběru školy a oboru, co nebo kdo je motivuje k učení a lepším výkonům. Tento výzkum byl zrealizován prostřednictvím dotazníkového šetření. Dotazování byli žáci středních odborných škol.

Klíčová slova

Motivace, demotivace, motiv, žák, učitel.

Abstract

The bachelor's thesis "Motivation in Vocational Subjects" focuses on how vocational high school students are motivated to learn and perform better. In the theoretical part I deal with the definition of motivation and theories of motivation. I also deal with the concepts of motive, need, incentive and motive in the learning process, the division of motivation, mainly into internal and external, motivating and demotivating students and the role of the teacher in the development of student motivation. The aim of the practical part is to find out what motivates to choose a school and field of learning, what or who motivates the students to learn and perform better. This research was elaborated through a questionnaire survey. Students of vocational high schools were interviewed.

Key words

Motivation, Demotivation, Motive, Student, Teacher.

Obsah

Úvod.....	10
1 POJEM MOTIVACE	12
2 TEORIE MOTIVACE	14
2.1 Maslowova hierarchická teorie potřeb	14
2.2 Alderferova teorie	16
2.3 Herzbergova dvoufaktorová teorie	16
2.4 McClellandova teorie potřeb	16
2.5 Adamsova teorie.....	17
2.6 Vroomova teorie	18
2.7 Skinnerova teorie zesílených vjemů.....	18
2.8 Murrayho teorie potře.....	19
2.9 Youngova teorie.....	19
3 MOTIV.....	20
3.1 Motiv v učebním procesu	22
4 VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ MOTIVACE K UČENÍ.....	23
4.1 Vnitřní motivace	23
4.2 Vnější motivace	23
4.3 Souvislost mezi vnitřní a vnější motivací	25
5 MOTIVOVÁNÍ ŽÁKŮ.....	27
5.1 Metody rozvíjení motivace	30
6 ROLE UČITELE V ROZVÍJENÍ ŽÁKOVY MOTIVACE.....	33
7 DEMOTIVACE VE VYUČOVÁNÍ.....	36
8 VÝZKUMNÁ ČÁST	40
8.1 Dotazník	40
8.2 Tvorba dotazníku	40
8.3 Volba respondentů.....	40
8.4 Výzkumný vzorek.....	41
8.5 Cíle výzkumu	41
8.6 Formulace hypotéz	41
8.7 Vyhodnocení dotazníku	42

8.8	Shrnutí výsledků výzkumné části	54
8.9	Vyhodnocení hypotéz	54
Závěr	56
Seznam použité literatury	57
Seznam obrázků	59
Seznam tabulek	60
Seznam grafů	61
Seznam příloh	62

Úvod

"Motivace je účinným prostředkem zvyšování učebních výkonů i řešení mnoha školních obtíží." (Lokšová, Lokša, 1999, s. 9)

Mnohdy mají žáci stejné nadání a stejnou schopnost k vyřešení úkolu nebo napsání písemné práce, ale každý potřebuje jinou motivaci. Pokud učitel svými podněty zapůsobí jen na určitou část třídy, tato část vyřeší úkol dobře. Zbývá část třídy, která nebyla správně motivována, úkol nevyřeší, vyřeší ho pomaleji nebo jen zčásti. Učitel by měl znát dobře své žáky a vědět, jak je správně motivovat, aby se chtěli učit a chtěli plnit úkoly. I ti, kteří jsou ve škole slabší, by mohli dosahovat lepších výsledků při správně zvolené motivaci. Při motivaci jsou důležité tři složky - škola, osobnost žáka a rodina. Všechny tyto tři složky by měly být v podobné úrovni, aby se žák a jeho učení ubíralo správných směrem. Aby učitel správně motivoval, musí být sám motivován.

Na základě této bakalářské práce bych se rád lépe zorientoval v problematice motivování ve škole a také lépe pochopil motivační strategii vhodnou pro zlepšení chování a prospěchu žáků i učitelů. Rád bych také pochopil, co motivuje žáky k učení a lepším výsledkům, co je žene kupředu a také čím jsou žáci demotivováni a tím podávají horší výsledky. Toto vše bylo mou inspirací pro zvolení tohoto tématu.

Cílem mé práce je analyzovat dostupnou literaturu o motivaci žáků a také analýza problematiky motivace především žáků, ale i učitelů. Věřím, že mi zjištěné poznatky pomohou vybrat co nejlepší motivační strategie v mé budoucí učitelské profesi a tyto strategie aplikovat ve výuce.

Práci jsem rozdělil na dvě části. V první teoretické části se budu zabývat pojmem motivace, teorií motivace, pojmy motiv, potřeby a incentive, rozdělením motivace na vnitřní a vnější a jejich souvislosti, metodami rozvíjející motivaci, motivováním žáků, rolí učitele v rozvíjení žákovy motivace a demotivací.

Praktická část se bude zabývat motivací žáků k výběru dané školy a oboru a také na jejich motivaci k učení a lepším výsledkům. Jako formu výzkumu jsem zvolil dotazník. Byli osloveni respondenti středních odborných škol v České republice.

TEORETICKÁ ČÁST

1 POJEM MOTIVACE

Slovo motivace pochází z latinského slova "movere" - pohybovati, hýbati. Motivace tedy znamená pohybovat se určitým směrem s určitým cílem. Dalo by se říci, že motivace je naše hnací síla, motor, který nás žene dopředu a vede k uspokojení našich nenaplněných potřeb. Tato síla ovšem není hmotného charakteru. Nemůžeme si na ní sáhnout ani si ji nijak konkrétně představit nebo ji přímo pozorovat. Je to něco nehmotného, co máme každý v sobě a nutí nás jít v životě dál a něčeho dosáhnout, být úspěšný, uznávaný v kolektivu, mít dobré výsledky a žít spokojený život.

V literatuře je několik definic pojmu motivace. Objevuje se jak v pedagogické literatuře, tak i v oblasti managementu, řízení lidských zdrojů, zdravotnictví, v literatuře o rodičovství a partnerství atd. Z toho vyplývá, že problém motivace a jak správně motivovat, se nachází téměř ve všech oborech a také se nám nevyhne v osobním a rodinném životě. Ve většině případů se autoři ve svých definicích motivace v podstatě shodují, jen si jí každý autor upravil podle svého názoru a mínění. V dalším textu se zmíním o některých z nich.

Lokša, Lokšová (1999), autoři knih věnujících se motivaci uvádí, že motivace je označením pro všechny podněty, které vedou k určitému chování nebo jednání. Chování člověka je způsob, jak se projevuje v určitých činnostech a situacích. Jednání je lidská činnost, která má vědomě cílový ráz. Jedinec ví, jak jedná a proč tak jedná. Do pojmu motivace lze zahrnout i jiné pojmy, například chtění, touha, přání, očekávání, zájem, cíl, snažení, atd. Dále popisují motivaci jako hypotetický konstrukt. Jako něco, na co si nemůžeme sáhnout. Je to žákova pomůcka k pochopení, proč byl úkol vypracován dobře nebo špatně. Je to také společný jmenovatel, který nám pomáhá vysvětlit projevy chování žáků. Funkcí motivace je dynamizovat, aktivizovat a usměrňovat chování člověka.

Plháková (2004, s. 319) ve své Učebnici obecné psychologie používá ve své definici podobné pojmy jako Lokša, Lokšová (1999) a konkrétně definuje motivaci jako *"souhrn všech intrapsychických dynamických sil neboli motivů, které zpravidla aktivizují a organizují chování i prožívání s cílem změnit existující neuspokojivou situaci nebo dosáhnout něčeho pozitivního."*

Nakonečný (2004) popisuje motivaci jako proces, který má svůj zdroj ve vnitřní a vnější situaci jedince, proces, který určuje zaměření (zacílení), trvání a intenzitu chování (jednání). Motivace má vysvětlit volbu mezi různými možnostmi jednání, vjemových daností a obsahy myšlení, jakož i intenzitu a trvání určitého jednání a tím dosažených výsledků.

Také definice Pavelkové (2002) je velice podobná výše uvedeným. I v jejím případě motivace objasňuje příčiny lidského chování a jednání, pomáhá objasnit, proč se jedinec chová určitým způsobem a co je příčinou jeho chování. Jedná se o souhrn činitelů, které podněcují, udržují a směřují chování člověka.

Plamínek (2010) ve své knize nepíše jen o motivaci jako vysvětlení chování jedince, ale zahrnul sem i zájem o druhé a jejich potřeby. Podle něj je motivace proces, při kterém nabízíme člověku, od kterého něco potřebujeme, uspokojení jeho zájmů. Motivace nás nutí zajímat se o druhé a chápat jejich potřeby. Motivace často pomáhá tam, kde selhává direktivní řízení, psychický nátlak, fyzické násilí, autoritativní výchova a manipulativní techniky.

Jako poslední definici jsem vybral Madsena (1972, s. 108), který se také zmiňuje o aktivitě a regulaci chování. Ve své knize cituje Youngovu analýzu pojmu motivace: *"Motivační psychologii lze definovat jako studium všech podmínek, které aktivují a regulují chování organismů. Aktivace chování nutně zahrnuje uvolnění fyzické energie z tkání. Regulace chování zahrnuje řízení činnosti pomocí účelových determinací, jakož i omezení činnosti organickou strukturou."*

2 TEORIE MOTIVACE

Existuje řada motivačních teorií. Pro potřebu této práce však vybírám ty, které mi byly nejbližší svým obsahem a vysvětlením tohoto pojmu. Slovo motivace je skloňováno téměř ve všech kolektivech a je nedílnou součástí života každého člověka. Tyto teorie mi pomohly blíže se s motivací seznámit, pochopit její princip a použití v životě.

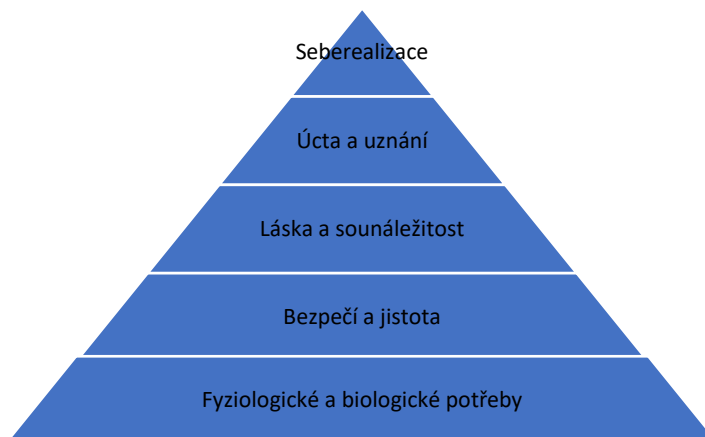
2.1 Maslowova hierarchická teorie potřeb

Abraham Harold Maslow byl americký psycholog a také jeden z nejvýznamnějších výzkumníků v této oblasti. V roce 1943 uvedl svoji hierarchii potřeb. Podle jeho teorie jsou lidé motivováni určitými potřebami a tyto potřeby tvoří hierarchickou strukturu na základě dvou hlavních skupin potřeb:

- D- potřeby (Deficiency Needs) - odstranění nějakého nedostatku,
- B- potřeby (Being Values) - dosažení hodnoty bytí (Šamánková, 2011).

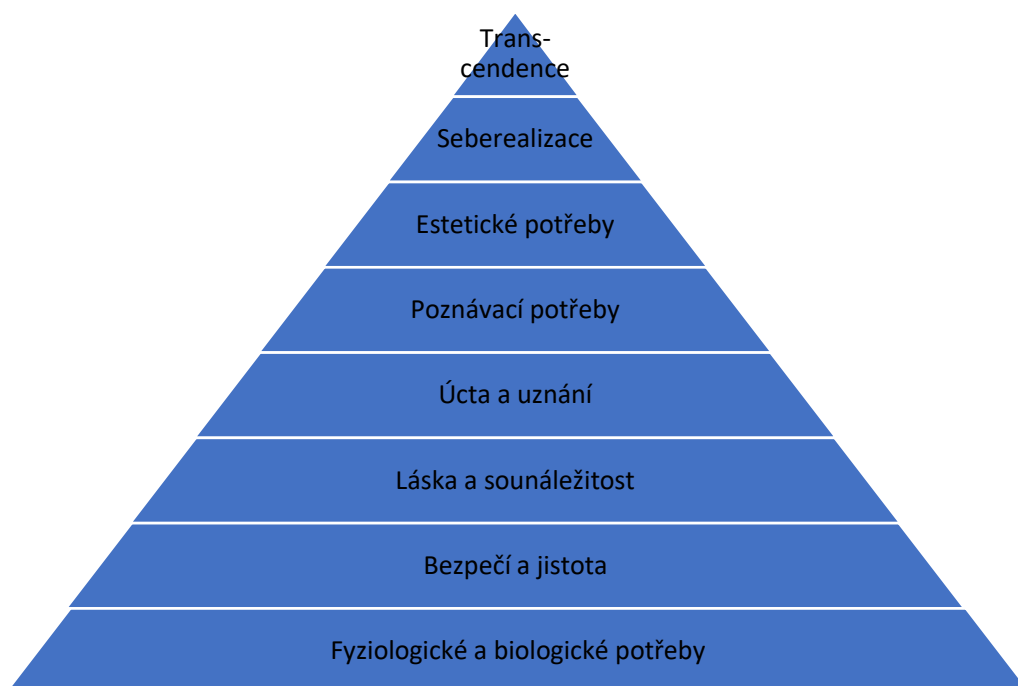
Šamánková (2011, s. 27) uvádí, že *"nejsou-li uspokojeny D-potřeby, je pociťována úzkost a snaha odstranit nedostatek, snaha zaplnit chybějící potřebu. Je-li potřeba uspokojena, vnímáme tento stav v běžných životních podmínkách jako normu. A to je významný rozdíl od potřeb B-skupiny, ve které nejen že existuje dobrý pocit z naplnění těchto potřeb, ale naplněním této potřeby jsme dokonce motivováni o to více."*

Maslow předpokládal, že základní podmínkou duševního zdraví je pravidelné uspokojování nedostatkových potřeb. Uspořádal potřeby hierarchicky od nejnižších po nejvyšší. Pokud je uspokojena potřeba určité úrovně, její význam klesá a nastupuje další, vyšší úroveň. Aby se mohla vyskytnout určitá potřeba, musí být nejdříve uspokojeny všechny potřeby, které jí v hierarchii předcházejí, a tím je člověk neustále motivován. Maslow vytvořil pětiúrovňovou pyramidu potřeb, kde první čtyři úrovně spadají do D-potřeb a seberealizace do B-potřeb. Následující obrázek zobrazuje pravidelné uspořádání nedostatkových potřeb.

Obr. 1 Maslowova pyramida potřeb - pětistupňová

Později byla tato pyramida rozšířena na osmiúrovňovou, která byla rozšířena o tři B-potřeby, konkrétně se jedná o poznávací potřeby, estetické potřeby a sebetranscendence. Toto rozšíření je znázorněno v následujícím obrázku.

Obr. 2 Maslowova pyramida potřeb - osmistupňová

Nyní si přiblížíme, co znamenají jednotlivé stupně v pyramidě.

- sebetranscendence - něco, co přesahuje samotného jedince, sebezpřesahování,
- seberealizace - osobní růst a naplnění, touha člověka po sebenaplnění, realizovat všechny své schopnosti a talent,
- estetické potřeby - touha po kráse, harmonii a rovnováze,
- poznávací potřeby - touha po znalosti a sebeuvědomění,
- úcta a uznání - potřeba dosažení úspěšného výkonu a potřeby prestiže, a také respektu a uznání ze strany ostatních,
- láska a sounáležitost - potřeba začlenit se do skupiny a také dobrých vztahů k lidem a potřeba někam patřit,
- bezpečí a jistota - touha po jistotě, stabilitě, osvobození od strachu, úzkosti a chaosu, potřeba pořádku, zákona a ochrání,
- fyziologické a biologické potřeby - základní potřeby - jejich naplnění je nezbytné pro přežití. Patří sem voda, potrava, vzduch, teplo, sex, spánek atd. (Bělohávek, 2005), (Plhánková, 2004), (Horská, 2009).

Maslowova teorie se používá jako vodítko pro pochopení lidského chování a jednání. Kdo chce tuto teorii aplikovat na motivování žáků, musí zjistit, ve které z vrstev Maslowovy pyramidy se jedinec právě nachází.

2.2 Alderferova teorie

Mikuláščík (2007) uvádí, že Clayton Alderfer navazuje na teorii A. Maslowa. Jeho pět úrovní potřeb zredukoval na tři:

- potřeby existenční - do této úrovně patří fyziologické potřeby a potřeby bezpečí,
- potřeby vztahové - sem patří značná část sociálních potřeb a nespokojení se projevuje jako důsledek emoční nenaplněnosti,
- potřeby růstové - do této úrovně patří seberealizace a pocit přijetí a sebepřijetí jako důsledek dosažení pozice ve společnosti.

Clayton Alderfer neuznává hierarchické uspořádání, ale tvrdí, že určitá vzájemná závislost mezi potřebami výše uvedenými existuje. Tuto propojenost nazval frustrační regresí. Tato regrese se rozděluje následovně:

- frustrační cyklus vztahový - uspokojení existenčních potřeb vede k potřebám vztahovým, pokud ale nejsou potřeby vztahové uspokojeny, dochází ke zvýšení existenčních potřeb,
- frustrační cyklus růstový - uspokojení vztahových potřeb posiluje význam růstových potřeb, pokud ale růstové potřeby nejsou uspokojeny, vzrůstá potřeba uspokojení vztahů.

2.3 Herzbergova dvoufaktorová teorie

Podle Pauknerové (2006) je Herzbergova teorie založena na předpokladu, že člověku jsou vlastní dvě skupiny protikladných potřeb: potřeba vyhnout se bolesti a potřeba psychického růstu. Podle Fredericka Herzberga na motivaci působí tyto faktory:

- faktory vnější - hygienické - mají-li okolnosti představující vnější, hygienické faktory nepříznivý charakter, vyvolávají nespokojenost a na motivaci působí negativně. Pokud ale mají žádoucí podobu, jedinci nejsou nespokojeni. Na motivaci v pozitivním smyslu však nepůsobí.
- faktory vnitřní - motivátory - jejich uspokojování není nikdy ukončeno, protože při dosažení určité úrovně, naše zaujetí pro věc narůstá.

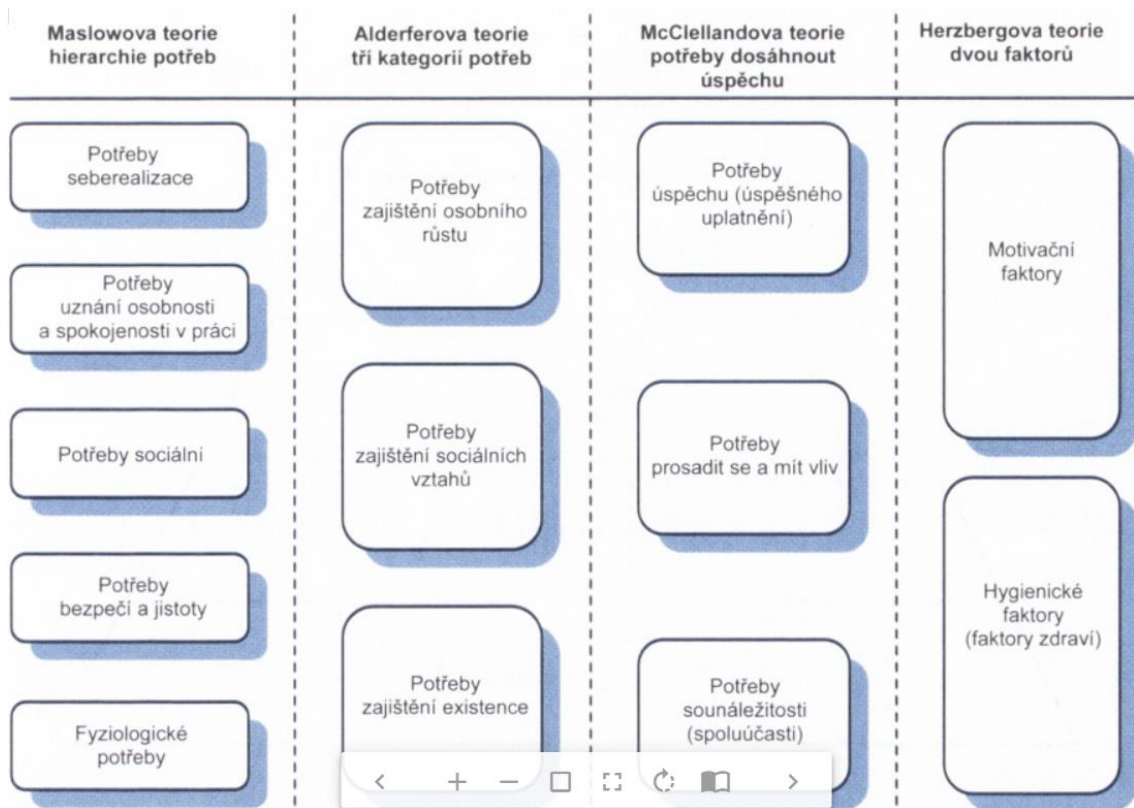
2.4 McClellandova teorie potřeb

Tato teorie potřeby dosáhnout úspěchu je založena na třech základních motivačních potřebách:

- potřeba sounáležitosti - lidé, kteří mají vysokou potřebu sounáležitosti, jsou zaměřeni na udržování vztahů s lidmi,

- potřeba moci - lidé, kteří mají potřebu moci, mají velký zájem na ovlivňování druhých a na uplatňování kontroly,
- potřeba úspěchu - lidé, kteří mají potřebu úspěchu, si volí obtížné cíle a berou na sebe zodpovědnost za provedenou práci (Cimbálníková, 2004).

Na následujícím obrázku je ukázán vzájemný vztah výše uvedených teorií.

Obr. 3 Vzájemný vztah výše uvedených teorií (Častorál, 2009, s. 99)

2.5 Adamsova teorie

Mikuláščík (2007) ve své knize uvádí Adamsovu teorii spravedlnosti. Tato teorie předpokládá, že nespravedlnost vede k demotivování lidí a spravedlnost je hodnocena jako správná motivace. Nespravedlnost může vzniknout při srovnávání sebe s ostatními nebo se svou prací a prací ostatních. Nespravedlnost může být pozitivní a negativní, vlastní a cizí. Lidé jsou ochotni po určitou dobu tolerovat určitou míru nespravedlnosti. Avšak dlouhodobá nespravedlnost může vést k nespokojenosti a snížení výkonu. J. S. Adams shrnul tuto svoji teorii do jednoduché rovnice:

$$\frac{\text{Ohodnocení sledované osoby}}{\text{Úsilí sledované osoby}} = \frac{\text{Ohodnocení jiné osoby}}{\text{Úsilí jiné osoby}}$$

Obr. 4 Teorie spravedlivé odměny (Mládková, Jedinák, 2009, s. 162)

Marques, Jirásek (2009, s. 81) uvádí, že *"teorie spravedlnosti vychází z předpokladu, že lidé považují za spravedlivé, když poměr jejich výkonu a odměny je stejný jako u ostatních."* Když vztah mezi vstupy (vědomosti, čas, úsilí, zkušenost) a výstupy (pracovní výsledky, mzda, postavení, uznání) jedince je podobný jako u ostatních. Existence spravedlnosti a nespravedlnosti závisí především na vnímání jedince. Pokud je jedinec nadhodnocován, má tendenci dosahovat lepších výsledků. Naopak podhodnocený člověk má tendenci dosahovat slabších výsledků.

2.6 Vroomova teorie

Další motivační teorií je Vroomova teorie očekávání. Obst (2006) uvádí, že hlavním předpokladem motivace jedince k chování určitým způsobem je to, aby viděl cíl jednání, které uspokojí jeho preference a věřil, že právě toto chování ho přivede k jeho cíli. Jedinec věří ve schopnost dosáhnout cíle a také v to, že za dosažení dostane očekávanou odměnu.

Podle Victora Vrooma jedinec vyvine úsilí, pokud jsou splněny tyto tři podmínky:

- úsilí musí být následováno přiměřeným výsledkem - jedinec předpokládá, že činnost přinese odpovídající výsledek a to vyvolá jeho snahu,
- výkon musí být odměněn - výsledek práce musí být následován odměnou,
- člověk musí o odměnu stát - odměna může být formou peněz, uznání, potěšení z práce (Cimbálníková, 2004).

2.7 Skinnerova teorie zesílených vjemů

Obst (2006) uvádí další motivační teorii a tou je Skinnerova teorie zesílených vjemů z roku 1969. Frederic Skinner rozlišuje čtyři možné postupy motivace:

- pozitivní motivace - cílem je podvědomé nebo vědomé vyvolání dojmu kladné zkušenosti. Jedinec opakuje jednání, který bylo dříve odměněno.
- negativní motivace - varuje jedince před opakováním jednání, které bylo dříve postihnuté. Jedinec je opatrnější, pasivní a nechce riskovat.
- utlumení určité aktivity - jedná se o ignoraci jedincovy snahy a jeho výsledků činnosti, vede to k tomu, že se jedinec přestane snažit,
- trestání - jedná se o snahu vyloučit nebo postihnout nežádoucí chování. V jedincovi to může zanechat stopy křivdy, naruší to vztahy mezi ním a tím, kdo ho potrestal a může to v něm vyvolat touhu po pomstě.

2.8 Murrayho teorie potřeb

"Henry Murray byl přesvědčen, že mají-li psychologové pochopit smysl jakéhokoliv psychického procesu, musí vycházet z dlouhodobého klinického sledování jednotlivců." (Plhánková, 2004, s. 365).

Murray rozdělil potřeby do dvou skupin:

- primární (viscerogenní) - tyto potřeby jsou vytvářeny a uspokojovány periodickými fyziologickými procesy (potřeby vody, kyslíku, potravy, nápojů a příznivé klimatické podmínky),
- sekundární (psychogenní) - tyto potřeby jsou zakotveny v psychickém či povahovém uzpůsobení (sexuální potřeby, ambice, obrana sociálního statusu, moc, citové vztahy) (Plhánková, 2004).

2.9 Youngova teorie

Madsen (1972, s. 101) o Youngově teorii napsal toto: *"Motivace zahrnuje uvolnění a regulaci energie chování. Uvolnění energie je způsobeno vnitřními nebo vnějšími podněty a je uvolněním chemické energie v organismu."* Pokud je uvolnění podněcování z vnitřních orgánů, pak se uvolněná energie nazývá primárním pudem. Jedinec tento stav prožívá jako postrádání něčeho, touhu nebo přání. Podle Paula Thomase Younga je pud nejdůležitější motivační proměnnou a uvádí těchto šest rozdílných hlavních typů:

- pud je energie
- pud je tím podnětem, který uvolňuje energii,
- pud je jakákoliv tendence vedoucí k chování,
- pud je obecná činnost,
- pud je specifická činnost, která je zaměřená na cíl,
- pud je motivačním faktorem v osobnosti.

3 MOTIV

Tato kapitola se bude zabývat motivem a s ním spojenými pojmy potřeby a incentive.

"Motiv určuje intenzitu a směr lidského jednání." (Belohlávek, 2010, s. 15).

Belohlávek (2005) rozděluje motiv do dvou složek. První složka je energizující, která dodává sílu a energii jednání lidí. Druhá je řídící. Tato složka udává směr jednání, lidé se rozhodují pro určitou věc, vybírají si způsob a postup, jak této věci dosáhnout.

Lokšová, Lokša (1999) popisují motiv jako důvod, proč člověk jedná určitým způsobem. Motiv zabezpečuje motivaci učení. Jedná se o činitele, který vyvolává, řídí a integruje chování a učení. Motiv vzniká při vzbuzení potřeby a aktivizuje člověka k činnosti nebo jednání. Motivy se vytvářejí při vzájemné interakci potřeb a incentive. V následujícím textu vysvětlím, co jsou potřeby a incentive.

Potřeby - Člověk má určité potřeby, při kterých má pocit vnitřního nedostatku nebo naopak přebytku. Tento stav vzniká při narušení rovnovážného stavu organismu.

Potřeby se dělí na primární (fyziologické) a sekundární (psychické). Mezi primární potřeby patří potřeba potravy, spánku, zachování vlastního života, aktivity, poznávání, sociálního kontaktu atd. Sekundární potřeby podléhají vlivům učení a patří sem sociální potřeby, seberealizace, potřeby poznání, atd. Nedostatek primárních i sekundárních potřeb má vliv na naši duševní pohodu a ovlivňuje to náš život. Vyplývá z toho nezanedbatelná závislost na vnějším prostředí (Lokšová, Lokša, 1999).

"Uspokojováním deficiencí potřeb se vyhýbáme chorobám, uspokojováním růstových potřeb získáváme pozitivní zdraví." (Maslow, 2014, s. 90).

Belohlávek (2005) uvádí potřebu jako stav nedostatku. Mezi potřebou a motivem je velice malý rozdíl a v praxi se tyto pojmy běžně zaměňují.

Incentivy - Jedná se o vnější podněty, jevy, názory, události, které mohou vzbudit a většinou i uspokojit lidské potřeby. Incentivy mohou být pozitivní (pochvala, hračka) a negativní (hrozba, výsměch). Negativní incentive mají také schopnost vzbudit potřebu, ale nejsou schopny ji uspokojit (Pavelková, 2002).

Pavelková (2002) dále uvádí, že incentive a potřeby jsou v úzkém vztahu. Na základě jejich vzájemné interakce vzniká a vyvíjí se motiv, který je v těsném vztahu k chování člověka.

Homola (1977) ve své knize Motivace lidského chování označuje motiv jako vnitřního činitele, který vzbuzuje a řídí chování. Jsou to také vnitřní podmínky, které vyvolají a udržují aktivitu člověka. Motiv je nezbytným pojmem pro objasnění lidského chování. Nejsme nikdy motivováni jen jedním motivem, ale vždy komplexem motivů vzájemně se propojující a ovlivňující. Každý jedinec má charakteristický relativně stálý soubor motivů, který se označuje jako motivační systém osobnosti.

Pokud nejsou motivy delší dobu uspokojovány, roste jejich naléhavost. Naše chování ovlivňuje síla motivu. Pokud má člověk velký hlad, pak není schopen myslet na nic jiného a jeho hnací silou je uspokojení této potřeby. Síla motivů určuje, jakou činnost provedeme nejdříve, a kterou později (Plháková, 2004).

Plháková (2004) rozděluje motivy do čtyř okruhů:

Sebezáchovné motivy - tyto motivy jsou vrozené, ale způsobům jejich uspokojování se učíme v rodině, ve které žijeme. Tyto motivy mají jasný biologický základ. Udržet se při životě je základní snahou všech živých bytostí. Každý máme pud sebezáchovy. Do těchto motivů patří primární či biologické potřeby, jedná se o dýchání, spánek, pocit tepla a bezpečí, jídlo a pití. V této době je aktuální péče o individuální přežití, jedná se o zdravý životní styl, do kterého patří pravidelný pohyb, zdravá strava a vyhýbání se škodlivým látkám. Někteří jedinci však mají tyto sebezáchovné motivy menší a jejich chování škodí jejich zdraví - užívají drogy, pijí alkohol, kouří, mají nedostatek pohybu a přejídají se. Bohužel se stává, že pro někoho je jeho život neúnosný a jeho sebezáchovné motivy již nemá a dobrovolně ukončí svůj život. Mezi další sebezáchovné motivy patří sexualita a rodičovství, tyto motivy zajišťují přežití lidského druhu.

Stimulační motivy - do těchto motivů patří snaha o dosažení optimální úrovně aktivity a potřeba proměnlivých sensorických podnětů. Aby byl člověk v duševní pohodě, potřebuje proměnlivou vnější stimulaci a vyváženou kombinaci duševních a tělesných aktivit. Stimulační motivy mají vrozený nervový základ, ale jejich uspokojování není podmínkou pro přežití. Stimulační motivy se projevují zvědavostí a vyhledáváním neobvyklých zážitků.

Sociální motivy - regulují a ovlivňují mezilidské vztahy a jejich subjektivní prožívání. Psychologové se domnívají, že tyto motivy jsou zakódované v mozku jako vrozené programy. Tyto programy se aktivují a rozvíjejí především v dětství. Patří sem například potřeba dosažení úspěšného výkonu, potřeba vyhnout se neúspěchu ale i úspěchu, potřeba sdružování, potřeba moci.

Individuální psychické motivy - jedná se tzv. uchování vnitřního řádu. Uspokojování individuálních psychických motivů zajišťuje dosažení duševního zdraví. Patří sem potřeba sebeurčení, potřeba stabilní a soudržné osobní identity a snaha najít smysl života.

3.1 Motiv v učebním procesu

Svoji práci píši v době, kdy náš život a školství ovlivňuje pandemie COVID. Já sám zatím neučím, ale moje žena ano. Měl jsem možnost být u jejího online učení. Žáci, kteří neradi chodili do školy a neradi se učili, byly nejednou tím, že jsou dlouho doma bez kamarádů a kolektivu, motivováni k tomu, že se začali do školy těšit. Těšili se jak na spolužáky, paní učitelku, tak i na učení. Tito žáci byli motivováni nedostatkem podnětů.

Jak jsem již uvedl v předchozí kapitole, motiv vzniká při vzbuzení potřeby. Žákovy potřeby jsou především potřeby poznávací, při kterých poznává a získává nové poznatky, potřeby sociální, kdy sociální vztahy působí během vyučování a výkonové potřeby, kdy žák plní různé úrovně obtížnosti úkolu.

Aby mohl žák psychicky i fyzicky růst, potřebuje uspokojovat svoje primární i sekundární potřeby. Maslow (2014) uvádí, že růst je považován za progresivní uspokojení základních potřeb až do stavu, kdy tyto potřeby "zmizí".

Motivy mohou být vnitřní, vnější nebo sociální motivy a interiorizované sociální motivy. Pokud se žák učí z vnitřních motivů, učí se sám z vlastní touhy po poznání a má radost z nově získaných poznatků. Učí se proto, že sám chce. Při vnějších nebo sociálních motivech se žák učí z nařízení. Učí se proto, že musí. Chce se vyhnout trestům a nepříjemnostem. Při interiorizovaných sociálních motivech se žák učí proto, aby prospěl svou prací společnosti (Lokšová, Lokša, 1999).

Motivy jsou uvědomělé síly, které povzbuzují činnosti žáka. Každý žák má během svého aktivního života mnoho motivů a cílů, jimiž mohou být tyto motivy uspokojovány. Úkolem učitele je inspirovat žáky, aby užívali všech žádoucích motivů. Dále také stanovit takový cíl, jehož dosažení vede k nějakému efektu, například známce, pochvale, ukončení úkolu. Cíl by neměl být ani příliš vzdálený, ani příliš blízký. Také by měl být únosný - ani být příliš snadný, ani příliš obtížný. Úspěch v dosahování cílů je velkou motivační silou. Cíle by měly být reálné a dosažitelné a měly by být stanoveny tak, aby žák dosáhl alespoň částečného úspěchu. *"Má-li se cíl činnosti stát motivem, je zapotřebí, aby se žák s cílem vnitřně ztotožnil."* (Homola, 1977, s. 294).

4 VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ MOTIVACE K UČENÍ

Motivace se dělí na vnější a vnitřní. Při efektivním vyučování je potřeba, aby učitel toto rozdělení rozlišoval. Podle autorů Lokšová, Lokša (1999) platí, že při uplatňování vnější i vnitřní motivace klade učitel pevné základy pozitivního rozvoje osobnosti žáka.

Vnitřní motivace vyplývá z vnitřní hodnoty žákovy práce, vnější motivace vyplývá z touhy získat výsledky a uznání. Vnitřní motivace vzniká, pokud obtížnost úkolu optimálně odpovídá úrovni výkonu jednotlivce (Burnard, Cremin, 2018).

Pavelková (2002) ve své knize Motivace žáků k učení uvádí, že dříve bývala vnitřní a vnější motivace stavěna proti sobě. Předpokládalo se, že vnější tlumí vnitřní motivaci. Nyní se ukazuje, že konkrétně identifikovaná a integrovaná vnější motivace dobře doplňuje motivaci vnitřní. Následující podkapitoly podrobněji vysvětlují obě tyto motivace.

4.1 Vnitřní motivace

Vnitřní motivace je taková motivace, kdy žák vykonává úkol kvůli sobě, kvůli svému dobrému pocitu z vykonané práce, bez očekávání pochvaly, ocenění nebo odměny. Dělá to proto, že ho to baví a naplňuje.

Tato motivace plyne převážně z poznávacích potřeb žáka. Žák se učí proto, že se učí rád, z vlastní vůle a učení ho zajímá. Vnitřní motivace má pozitivní dopad na kvalitu učení a žákovu školní úspěšnost. Žák pociťuje vnitřní uspokojení, lépe porozumí látce a pochopí souvislosti, lépe si zapamatuje látku a je méně unavený. Žáci s rozvinutou vnitřní motivací si volí většinou náročnější vzdělávání. Do vnitřní motivace se zařazují tři lidské potřeby:

- potřeba kompetence - pocit osobní úspěšnosti,
- potřeba sounáležitosti - uspokojení z dobrých vztahů,
- potřeba autonomie - možnost řídit si činnost podle sebe.

Vnitřní motivaci lze zvyšovat tím, že poskytneme žákovi možnost výběru, snížíme kontrolu a vnější řízení, poskytneme uznání a umožníme žákovi dostupnost k informacím důležitým pro jeho rozhodování a řešení úkolů (Pavelková, 2002).

4.2 Vnější motivace

"Při vnější motivaci je člověk nespokojený a vyplavuje se mu málo dopaminu. Díky tomu není kreativní a špatně se učí. Jeho negativní emoce jsou sociálně nakažlivé." (Ludwig, 2013, s. 49).

Žák se neučí nebo neplní úkoly kvůli tomu, že chce, ale proto, že musí. Je k tomu donucen vnějšími činiteli.

Pokud děláme činnosti bez významu, bývají pro nás demotivující a nepříjemné. Tyto činnosti odkládáme a nemáme chuť je splnit. Může se jednat o úkoly ve škole, kdy učitel nevysvětlí význam nebo důležitost jejich splnění. Aby žák úkol splnil, může učitel použít vnější motivaci ve formě odměny a trestu, cukr a bič. Tento vnější stimul může přimět žáka k vykonání úkolu, který by jinak sám od sebe nedělal. Může to ale vést k tomu, že úkol nesplní tak dobře nebo se látku nenaučí, jak by měl, jako kdyby k tomu měl motivaci vnitřní. Ludwig (2013, s. 48) uvádí, že *"použití vnější motivace zhoršuje náš výkon v činnostech, které jsou byť jen trochu náročné na přemýšlení a které potřebují kreativní přístup."* Pokud žák bude dlouhodobě vykonávat úkoly s vnější motivací, bude tato vnější motivace utlačovat motivaci vnitřní a žák ztratí zájem vykonávat činnosti kvůli sobě a proto, že chce. Bude se učit látku jen kvůli známám a pochvale učitele či rodičů. (Ludwig, 2013). Žák může také projevovat vyšší úzkostnost, menší sebevědomí, horší přizpůsobení školnímu prostředí a hůře se vyrovnává s neúspěchem ve škole než žáci, u kterých převládá vnitřní motivace k učení (Lokšová, Lokša, 1999).

Lokšová, Lokša (1999) uvádí čtyři druhy vnější motivace a regulace chování:

1. **Externí regulace** - do této kategorie patří především externí motivační činitelé. Žák plní úkoly, protože chce dobrou známku nebo pochvalu od učitele či rodičů. Plní úkoly pod hrozbou odměny nebo trestu.
2. **Regulace pasivně převzatá** - žák přijme určité pravidlo chování, ale vnitřně ho neakceptuje, neidentifikoval se s tímto vnějším motivačním činitelem.
3. **Identifikovaná regulace** - žák přijme určité pravidlo chování a i vnitřně ho akceptuje. Díky tomu vykonává danou činnost ochotněji, ne pouze pod vnějším tlakem. Tím, že se s tímto pravidlem identifikuje, lépe pochopí smysl učení a daného úkolu.
4. **Integrovaná regulace** - jedná se o nejvyšší formu vnější motivace. Žák je plně integrován s vnějšími motivačními činiteli.

Bělohlávek (2010) rozděluje vnější motivace na pozitivní a negativní. K pozitivní vnější motivaci patří pochvala. Učitel takto motivuje žáka, který pracuje dobře a vede ho k tomu, aby podobným způsobem pracoval i nadále. Pochvala by měla být konkrétní a osobně zaměřená. Pochvala může být doprovázena odměnou, například dobrou známkou. (Bělohlávek, 2010). *"Pozitivní motivace učební činnosti žáka je důležitou, pokud ne přímo zásadní podmínkou jeho školní úspěšnosti."* (Lokšová, Lokša, 1999, s. 9). Vnější motivace může být i negativní. Kritikou žák pozná, že úkol udělal špatně a příště by se měl víc snažit. Kritika by měla být zaměřená na výsledek práce nebo chování a doprovázena důstojným tónem. S kritikou bývá doprovázen trest ve formě špatné známky nebo úkolu navíc (Bělohlávek, 2010). Negativní motivace je spojována se slovem strach, kdy žák musí něco udělat, aniž by se mu chtělo nebo věděl, proč to dělá.

K vnější motivaci patří také odměny, které jsou obecně efektivnější než tresty. Odměna posiluje probíhající chování a zvyšuje pravděpodobnost jeho opakování v daném typu situace, upevňuje to, co dává jasný směr. Dosažení učebních cílů pomocí odměn a trestů je méně efektivní než motivování žáka k vnitřní nebo vnější motivaci (Homola, 1977).

4.3 Souvislost mezi vnitřní a vnější motivací

Lokšová, Lokša (1999) uvádí tabulku, ve které jsou aspekty, podle kterých je možné určit vnitřní nebo vnější motivační orientaci žáků.

Vnitřní motivační orientace	Vnější motivační orientace
Učení motivované zájmem a zvědavostí	Učení motivované snahou získat dobré známky
Snaha pracovat pro svoje vlastní uspokojení	Snaha pracovat pro uspokojení učitele nebo rodiče
Preference nových a flexibilní činností	Upřednostňování lehkých a jednoduchých činností
Snaha pracovat samostatně a nezávisle	Závislost na pomoci učitele
Preferování vnitřních kritérií úspěchu a neúspěchu v práci	Orientace na vnější kritéria posouzení výsledků

Tab. 1 Znaky vnitřní a vnější motivace (Lokšová, Lokša, 1999, s. 17)

Homola (1977) rozděluje motivaci vzhledem k vyučování na primární a sekundární. Do primární motivace zahrnuje motivy obsažené v dané aktivitě. Dítě je aktivní pro aktivitu samu. Sekundární motivace je například získání znalosti pro povolání nebo dosažení slíbené odměny.

Homola (1977) dále uvádí dělení motivace podle Jakobson (1969), který určuje tři motivační komplexy v učení. První je záporná motivace, kdy učitel poukazuje na žákovy nedostatky a na to, co se může stát, když se nebude učit. Za druhé je motivace kladná, která je orientovaná na vnější skutečnosti spojené s učením. A jako poslední je motivace obsažená v samém procesu učební činnosti a radost při zvládnutí učiva.

Pokud chce učitel žáka dobře motivovat, měl by si klást otázky, proč se žák chová tak, jak se chová, proč se chce nebo nechce učit a také jaké má zájmy a přání. Také by měl znát základní motivační činitele, které podněcují výkonnost žáka. Lokšová, Lokša (1999) uvádějí tyto:

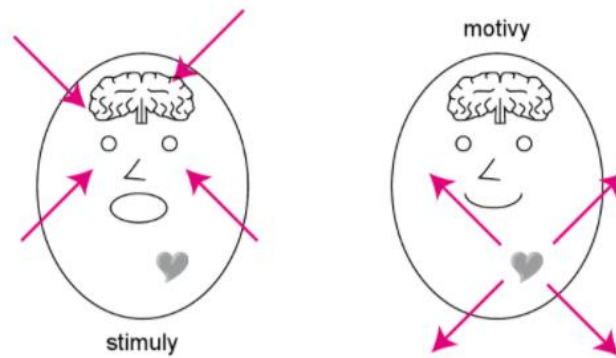
1. Vnitřní činitele

- poznávací potřeby a zájmy,
- potřeba výkonu,
- potřeby vyhnout se neúspěchu a dosažení úspěchu,
- sociální potřeby.

2. Vnější činitele

- školní známky,
- odměna a trest,
- vztah žáka k jiným lidem, například ke spolužákům, učitelům a rodičům, a také k vlastní budoucnosti a společnosti.

Plamínek (2010) uvádí, že žák plní úlohu pod vlivem vnějších podnětů (stimulů) nebo pod vlivem vnitřních pohnutek (motivů). Obojí může působit buď samostatně, nebo společně a vzájemně se posilovat. Pokud vyvoláme ochotu něco udělat pomocí vnějších stimulů, nazýváme to stimulace. Pokud k vyvolání ochoty použijeme vnitřní motiv, mluvíme o motivaci. Stimulace funguje do té doby, dokud kompenzujeme nepohodlí spojené s vykonáváním úkolem. V momentě, kdy přestaneme poskytovat vnější stimuly, práce se zřejmě zastaví. Motivace funguje dobře tehdy, když se dobře trefíme do motivů, může žák pracovat bez potřeby stimulace. Žák vykonává úlohu, protože ho to baví, považuje to za důležité. Rozdíl mezi stimulací a motivací ukazuje následující obrázek.

Obr. 5 Rozdíl mezi motivací a stimulací (Plamínek, 2010, s. 14)

5 MOTIVOVÁNÍ ŽÁKŮ

V této kapitole se budu zabývat motivováním žáků, jak je důležitá motivace ve vyučování, jakým způsobem můžeme motivaci zvýšit, jaké jsou zásady motivace a také správným vedení hodiny.

Motivování žáků vyžaduje znalost psychologických základů motivace i znalost individuality dítěte, aby se výuka i výchova vztahovaly k žádoucím cílům i motivům." (Homola, 1977, s. 287).

Motivace hraje ve škole jednu z nejdůležitějších rolí a při správném vedení může zvyšovat efektivitu výchovně vzdělávacího působení. Ve velké míře ovlivňuje školní úspěšnost žáků, rozvoj jejich osobnosti a jejich schopnosti a výkony. Motivace je jednou ze základních podmínek efektivního učení (Pavelková, 2002).

Předpokladem úspěšného učení je správná motivace. Úkolem mnoha učitelů je přimět žáky k tomu, aby se chtěli učit. Učitel, který umí žáky správně motivovat, motivaci přizpůsobuje cíli a obsahu vyučování a také věku žáků, může podstatně zvýšit tempo jejich učení. V životě nás ovlivňuje více druhů motivace a některé nám mohou místo pomoci i uškodit. Je proto potřeba najít tu nevhodnější (Ludwig, 2013).

Motivace se může zvýšit prostřednictvím získání nových znalostí, především pokud jsou nové, užitečné a překvapivé. Získávání těchto nových znalostí může podnítit pocity zájmu a zvědavosti, protože se jedinec snaží vyplnit mezery v jeho chápání. Nové informace by měly být prezentovány tak, aby to bylo pro žáka zajímavé a přístupné (Reed, 2020)

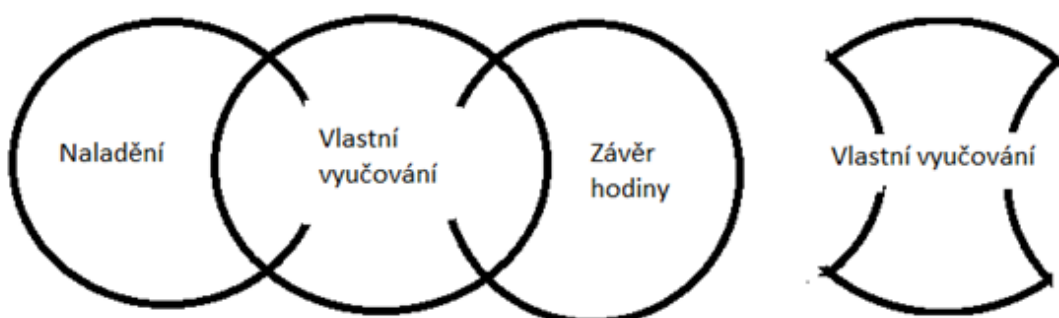
Motivace je neoddelitelnou součástí učení. Při motivování je potřeba najít optimální míru motivace, protože příliš nízká nebo naopak příliš vysoká motivace snižuje výkon. Motivace určuje, jak a čemu se žák naučí. Škola hraje důležitou roli při vytváření a změnách motivačního systému žáka. Velice důležitou úlohou každého učitele je udržet motivaci na optimální úrovni a zařadit potřebné motivy do motivačního systému žáka. Pokud učitel nebude respektovat problémy motivace a různorodost motivů žáka, může jeho výuka být nahodilá a neúčinná (Homola, 1977).

Pro správné motivování žáků vytvořil Plamínek (2010) základní zásady motivace, neboli motivační pravidla, které jsou znázorněny na následujícím obrázku:

Obr. 6 Základní zásady motivace (Plamínek, 2010, s. 26)

Aby byli žáci správně motivováni, je důležité správně vést hodinu. Patersonová (1996) uvádí následující schéma, jak by hodina měla vypadat:

Obr. 7 Tři stádia vyučovací hodiny. (Patersonová, 1996, s. 15)

Ze schématu vyplývá, že *"jestliže proběhne jen vlastní vyučování, a nikoli "naladění" a závěr, připomíná schematicky znázorněný výsledek ohryzek jablka - většina dužiny je pryč."* (Patersonová, 1996, s. 15)

Pokud proběhnou všechny tři části, žáci jsou lépe motivováni a více se toho naučí. Při naladění se motivují na vlastní vyučování. V následujícím textu si rozebereme naladění a závěr hodiny.

Naladění - pomocí modelových situací učitel zaujme žáky a udrží jejich pozornost,

- motivuje žáky k hlavní části vyučování,
- mělo by zaměřit pozornost žáků na učivo, které budou probírat,
- mělo by co nejvíce vycházet ze zájmů žáků,
- mělo by být stručné a směřovat přímo k jádru věci,
- mělo by se využívat co největšího počtu stimulů,
- mělo by rozšířit zkušenosti žáků s učením,
- mělo by vyvolat určitou odezvu,
- mělo by být považováno za součást hodiny,
- mělo by pokaždé žáky překvapit.

Závěr hodiny - je důležitý pro uchování získaných informací a motivuje žáky na příští hodinu,

- měl by být stručným shrnutím základními body toho, co se dělo ve třídě,
- mělo by být nejpозději pět minut před koncem hodiny,
- formulace použité v závěru hodiny by měly být použité na začátku hodiny následující,
- některý žák může látku shrnout vlastními slovy.

"Dobře organizovaný učební proces skýtá možnost zajistit uspokojení a úspěch všem žákům." (Homola, 1977, s. 296)

5.1 Metody rozvíjení motivace

Způsobů, jak posilovat a zvyšovat motivaci žáků k učení je mnoho. Je jen na učiteli, který si zvolí a které mu budou vyhovovat. Hvozdík (2017) uvádí například tyto:

1. Problémové vyučování - vyvolání zájmu o problém, alternativní řešení, samostatná aktivita a zpětná informace o výsledku.

2. Hravé vyučování - didaktické hry, u kterých se jako motivace využívá soutěživost, radost ze hry a uvolněná atmosféra. Některé děti tento hravý způsob nemají příliš rády, protože neradi soutěží.

3. Zajímavé úlohy - zde se uplatňuje dramatickost, tajuplnost, příběh, vědecké objevování a experiment. Tento způsob v dětech vyvolává touhu po objevování, bádání a zkoumání.

4. Soutěže - individuální soutěž s rovnocenným žákem, skupinové soutěže, soutěže sám se sebou, soutěže jsou odměňovány hmotnou cenou. Odměňování musí být všichni členové týmu a úkoly by měly být zadané tak, že je splní všechny děti ve třídě a tím pádem se zapojí všichni. Zde ale může být problém, pokud ve třídě vyniká několik dobrých žáků a soutěže vyhrávají stále ty samí žáci. Ostatní se po několika soutěžích přestanou snažit, protože vědí, že stejně nikdy nevyhrají.

5. Programování - jako motivace se zde využívá samostatná práce, zpětná informace o řešení zadaného úkolu a žák pracuje svým tempem.

6. Dramatizace - detektivky, jedná se o živý a názorný způsob podání učební látky. Tento způsob má děti zaujmout, stává se z nich detektiv, jehož motivací je touha po vyřešení případu.

7. Odměna a trest - vyučovací princip, který využívá nové způsoby hodnocení, pozitivní hodnocení, bodovací hodnocení a individuální hodnocení. Odměny by měly být rozdány hned po ukončení této aktivity.

8. Akceptování jako motivační princip - žák je zodpovědný za výsledek své práce, zvýraznění žákovy osobnosti a jeho individuality a také jedinečnosti každého z nich v kolektivu.

9. Uplatnění principu sebevyjádření žáka - tolerance individuálních zvláštností žáka, možnost, aby žák mohl hovořit o poznatcích v učení, vztazích a motivech. Tato metoda rozvíjí nejenom motivaci, ale také zvyšuje sebevědomí žáka a učí ho vyjadřovat nahlas své názory.

10. Rozmanitost ve vyučování - variabilita a členitost vyučování, změna rytmu, tempa, metody a obsahu práce. Změny by měly být zohledněny tak, aby je zvládly všechny děti ve třídě.

11. Zohlednění principu synektického klimatu - vytvoření ovzduší aktivity, hledání a humoru. Klima ve třídě je důležitou složkou ve vyučování a může na ní záviset průběh hodiny.

12. Brainstorming - oddělení produkce od hodnocení, soudů, závěrů, kritizování a posuzování. Žáci sami navrhnou řešení, pak tato řešení kritizují a posuzují, zda jsou využitelné v reálném životě.

13. Koncentrace a pozornost - zařazení speciálních cvičení na posilování a rozvoj pozornosti, autogenní tréninky, nácvik koncentrace za ztížených podmínek.

14. Regenerace sil - zařazení relaxačních cvičení a odpočívání jako motivační prostředek ve vyučování proti únavě, která je velkou překážkou v dobrých výkonech žáka.

15. Tvořivost - tvořivé úlohy, řešení, které podporují motivaci, umožňují žákovi zažít pocit seberealizace a projevit odvahu postavit žáka do jiné role, než je jeho klasická role, která je daná jeho vědomostmi a školním prospěchem.

16. Imaginace - cvičení na rozvoj fantazie, spontánnosti, díky tomu se dosáhne tvořivé a uvolněné pracovní atmosféry zvyšující motivaci.

17. Učení činností - uplatnění objevování, hledání v praxi, učení pomocí pokusů, konkrétních příkladů. Žák díky tomuto ví, že řeší praktické, reálné a užitečné věci, které využije v praxi.

18. Skupinové vyučování - žáci se rozdělí do skupin, které se mohou měnit podle povahy učiva. Motivační je i sociální styk a příslušnost ke skupině. Pokud si žáci vybírají skupiny samy, může se stát, že tyto skupiny budou mít stále stejné členy. Učitel by měl skupiny měnit, aby se žáci učili pracovat se všemi dětmi ve třídě.

19. Výcvik, rozvoj citového vztahu k problému - definování a hledání problémů a následné řešení situací v běžném životě doma, ve škole, na ulici, atd.,

20. Socializace - k motivaci žáků využívá skupinové procesy ve třídě, mění se během vyučování sociální a osobnostní role žáků, kteří nabírají novou zkušenost a jiný postoj ke spolužákům, k učení a škole.

21. Využívání informačních fondů - žák sám vyhledává informace v knihách, slovnících, na internetu, v časopisech, encyklopediích, apod. Zde se může projevit i prospěchově sla-

bší žák a může změnit svůj postoj ke spolužákům, k učení a ke škole. Tato metoda je zaměřená na samostatnost žáka a rozvíjení jeho schopností vyhledávat si potřebné informace sám. Tato metoda je velice dobrá při tvoření referátů a seminárních pracích.

22. Rozvoj hodnotícího myšlení a sebehodnocení žáků - učitel nehodnotí všechno, ale nechá prostor žákům, aby zhodnotili svůj výkon i výkony spolužáků, jejich myšlenkám a návrhům, čímž zvyšuje jejich zodpovědnost. Žáci mohou hodnotit daný úkol, celý týden nebo i svůj postup v učení za měsíc.

23. Aktuálnost - aktuální problémy a témata, které by měli vycházet ze zkušeností žáků z jejich života, a měla by žákům ukazovat praktické využití osvojených poznatků.

24. Uplatnění principu cílů - žák by měl poznat bližší i vzdálenější cíle své práce, které by měly být jasné a konkrétní. Cíle může stanovit učitel, žák nebo celá třída.

25. Uplatnění principu smyslu a významu učiva - není lehké přesvědčit žáky, že vědomosti a informace budou v praxi potřebovat. Bez tohoto východiska je motivační působení minimální.

6 ROLE UČITELE V ROZVÍJENÍ ŽÁKOVY MOTIVACE

Jedním z hlavních činitelů při motivaci ve škole je bezesporu učitel, který svým přístupem a výběrem správné motivační metody ovlivňuje žáky a celé vyučování. Rolí učitele se budu věnovat v této kapitole.

Patersonová (1996) ve svém výzkumu uvedla odpovědi dětí na otázku: "Jaký by měl být dobrý učitel, jaká by měla být dobrá učitelka?" Odpovědi zněly: Měla by nás mít ráda a učit nás, být sympatická a legrační, měla by nás umět rozesmát, mít smysl pro humor, abych kvůli ní rád chodil do školy, aby látka, kterou vykládá, nebyla nudná, abychom se mohli sami učit a učení s ní byla legrace. Z tohoto výzkumu vyplývá, že každé dítě je jedinečné, má svůj názor a svoji potřebu motivace k učení. Učitel by měl tyto motivy zjistit a využít svých schopností co nejlépe. Každé dítě je individuální a na každé dítě platí jiná motivace.

Hvozdík (2017) popisuje učitele jako mocný nástroj pro rozvoj žákovy motivace. Předpokladem pro dobře se rozvíjející motivaci ve vyučování a výchově je učitelova důvěra v žáka jako v zodpovědnou osobu, která dosáhne úspěchu, dále aktivita žáka i učitele (ne jen učitele), nasycení potřeb žáka a usilovat o rozvinutí jeho poznávacích potřeb, podpora, aby žák nacházel vlastní řešení a nebál se je říct nahlas. Žák se má pokoušet řešit problém tak, aby to pro něho mělo smysl, má mít možnost dělat vlastní rozhodnutí a také chyby při dosahování cíle. Učitel by neměl diktovat, ale pomáhat pochopit a poznávat jiná řešení, podporovat žákovu tvořivost, vyslovovat otevřené otázky a problémy, umožnit žákovi prezentovat rozdílné názory, myšlenky a vědomosti, hodnotit žáka jako jedince, ne jako součást třídního kolektivu. Nechá žáka převzít odpovědnost za své chování. Při vyučování vede učitel žáky ke spolupráci a tím se učí získávat nový náhled na svět a respektovat názor ostatních. Učitel by měl být neformální, přátelský ve vztazích a žákovým průvodcem. Učitel pomáhá žákům vyvíjet se, rozvíjet jejich zručnost a porozumět životu, pomáhá zvyšovat žákův výkon.

Hvozdík (2017) uvádí možnosti, jak rozvíjet žákovu motivaci:

Učitel rozvíjející motivaci a osobnost žáka	Učitel nedostatečně rozvíjející motivaci a osobnost žáka
soustředí se na proces učení a učí, jak se učit	soustředí se na prezentaci faktů, obsahu učení a informací
pomáhá žákovi učit se, být aktivním, hledat informace, nacházet je a následně je efektivně využít	rozhoduje, co žák potřebuje a tyto potřeby naplňuje pomocí učebnic a učebních pomůcek

povzbuzuje a vyvolává v žácích aktivitu za předpokladu, že se zodpovědně staví k učení	předpokládá, co žák potřebuje a čím je motivovaný
očekává od žáka, že se naučí nacházet a využívat informace potřebné na řešení problémů	očekává, že se žák naučí vykládané učivo a zopakuje ho při zkoušení
očekává, že se žák naučí obhajovat, ověřovat, vyslovovat hypotézy a řešit problémy	očekává, že se žák naučí formulovat odpovědi na otázky
soustředí se na tvořivý proces, reálné životní problémy s více možnostmi řešení	soustředí se na zkušenosti z učebnice a na problémy s jednou správnou odpovědí
předkládá učební materiál podle potřeb žáků	předkládá učební materiál založený na potřebách imaginárního vševěda
podporuje identifikovat žáka s potřebou učit se s materiálem, ze kterého se učí	očekává, že žák přijme materiál, který se mu prezentuje při vyučování
vyžaduje od žáka, aby odhadoval a hodnotil osvojené vědomosti, dosažené informace a progres v učení	odhaduje, že hodnotí prezentovaný materiál jako efektivně zvládnutý a progres hodnotí známkami.
soustřeďuje se individuální úspěch vzhledem na žákovy potřeby	soustřeďuje se na výkon vzhledem ke skupině
pomáhá žákovi při učení a při řešení problémů	soustřeďuje se na rozdělení úloh mezi spolužáky, úspěchy, známky a jiné odměny a tresty
soustřeďuje se na skupinovou diskuzi a aktivitu a sebehodnocení	soustřeďuje se na učení, jiné aktivity vede a hodnotí učitel
otevřeně komunikuje se žáky a vyžaduje to i od nich	soustřeďuje se na jednostrannou komunikaci učitele se žákem s malou možností konzultace s jinými žáky
pomáhá žákům přezkoumávat alternativy, podporuje je v rozhodování, podněcuje myšlenky, nápady a kritiku	opírá se o školské předpisy, administrativu, nepodporuje kritiku ani nápady žáků
podporuje neformálnost a spontánnost ve třídě	zdůrazňuje formální vztahy ve třídě
kladně hodnotí otázky žáků a jejich vlastní posudky	chce respekt učitele jako autoritu, nedůvěřuje nápadům a posudkům žáků

Tab. 2 Jak rozvíjet motivaci (Hvozdík, 2017, s. 299, 300)

Aby se mohla u žáka rozvíjet motivace, měl by učitel hledat nejen nové postoje k výchově a novému stylu práce, ale také vhodné podmínky. K tomu patří například nový způsob přípravy na vyučování, kde by měl klást důraz na aktivní metody výchovy, kterým jsou rozbory, hraní her, metody tvořivého řešení problémů, atd. Hvozdík (2017) uvádí rozdíly mezi rozvíjející výchovou a vzděláním a tradičním vyučováním:

Rozvíjející výchova vzdělání	Tradiční vyučování
učitel a žáci definují náplň učiva a společně hledají postupy a řešení	učitel rozhoduje o náplni učiva
žáci a učitel identifikují významné problémy a otázky	učitel označuje, co je problém anebo je vyznačí v učebnici
žáci rozhodují o zdrojích informací na řešení problémů	učitel vše ukáže a řekne žákům sám
žák analyzuje, zjišťuje alternativy řešení problémů	učitel určí problém a vede žáky k řešení
žák a učitel zkouší, porovnávají a hodnotí varianty řešení	učitel dává testy, písemné práce na zjištění vědomostí
žáci a učitel hodnotí individuální výkony a potřeby učení	učitel hodnotí žákův výkon a oznamuje ho

Tab. 3 Zásady a rozdíly mezi rozvíjejícím a tradičním přístupem učitele (Hvozdík, 2017, s. 301)

Učitel, který zadává vhodné úkoly, motivuje žáky ke zlepšení a pomáhá jim rozvíjet jejich schopnosti vykonáváním nových, zatím nevyzkoušených činností. Správné zadávání nových úkolů má určité zásady, jsou to jasné instrukce, postupné zadávání částí úkolů a také zpětná vazba pro zjištění úspěšného či neúspěšného splnění úkolů (Bělohlávek, 2010).

Učitel pomáhá žákovi vypracovat pozitivní postoje k sobě, které jsou důležitým motivačním činitelem. Žák je osobností včetně individuálního motivačního a hodnotového systému. Pokud chce učitel formovat žáka vnějšími silami, měl by brát v úvahu jeho vnitřní podmínky a respektovat jeho individualitu. Na práci žáka má také velký vliv učitelův styl práce a důležitou úlohu hraje celková atmosféra třídy. Měl by se tam žák cítit dobře a přirozeně (Homola, 1977).

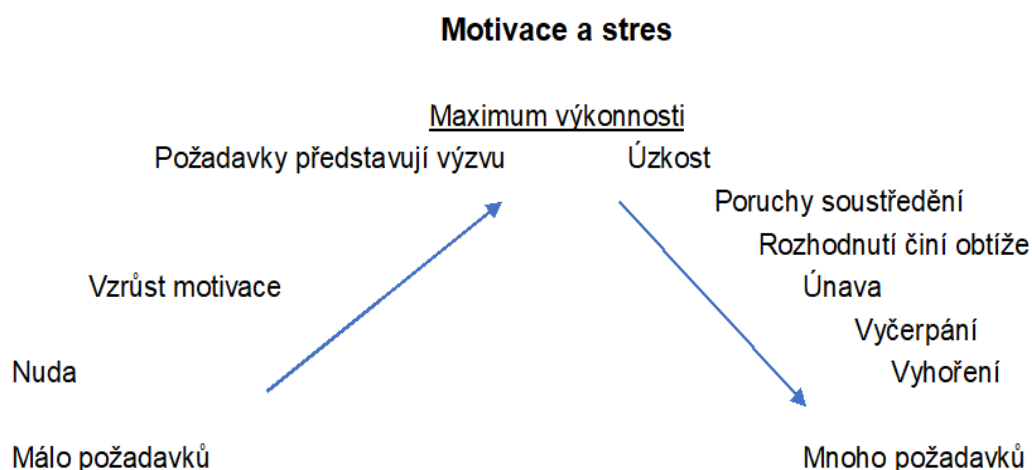
Moilanen (2019) uvádí, že učitelé zaujímavý motivační přístup, v němž pečují a rozvíjejí vnitřní motivační zdroje žáků, podporují jejich potřeby. Tito učitelé povzbuzují žáky, aby pracovali svým tempem a způsobem, který jim vyhovuje. Dále se snaží vést hodiny podle zájmů žáků, pokud je to možné. Poskytují také smysluplné důvody, které vysvětlují důležitost a užitečnost někdy i nudných aktivit vyučování. Jsou otevření a poskytují zpětnou vazbu, která povzbuzuje žáky, aby pokračovali v úsilí o pokrok.

Učitel by neměl aktivitu v hodině vynucovat, ale vyvolávat pomocí motivace. Působí na motivaci žáků celou svou osobností, svým chováním, pomůckami, atmosférou a také vztahem k žákovi. Bohužel někdy ale učitel správně nemotivuje a dítě se ve škole učí pouze pro odměny, známky, a aby se vyhnulo trestu. Nemá pro něj učení smysl a žádný cíl. Demotivaci žáků rozebírám v další kapitole.

7 DEMOTIVACE VE VUČOVÁNÍ

Stejně tak, jako lze žáka motivovat, můžeme ho ale i demotivovat. Učitel si to často neuvědomuje, že jeho chování žáky demotivuje a on je tím nástrojem, proč žák nemá zájem o učení.

Homola (1977) uvádí, že mezi motivačními činiteli, které mohou negativně ovlivnit školní výkon, patří nuda, strach a stres. Pokud tyto činitele učitel při vyučování neodstraní, žák se ve škole necítí dobře, chodí tam nerad a nechce se učit. Stres může vyvolat například velká míra zátěže, který má za následek snížení žákova výkonu. Optimální míra zátěže motivuje žáka k maximálnímu výkonu. Následující obrázek ukazuje úroveň výkonu v závislosti na míře požadavků.

Obr. 8 Vztah úrovně výkonu na míře stresu. (Lokšová, Lokša, 1999, s. 20 podle Dunhama, 1986)

Hvozdík (2017) uvádí tyto demotivující činitele učení žáků:

- 1. Autokratický styl vyučování a výchovy** - v tomto stylu vyučování je učitel nadřazenou složkou ve vyučování. Učitel rozhoduje, nařizuje, kontroluje, hodnotí, trestá a žáci pasivně čekají na program, který určí učitel. Žáci jsou spíše pasivní, než aktivní, učitel vyžaduje disciplínu a poslušnost žáků. Strach a obavy jsou častější než humor a radost.
- 2. Strnulost** vyučovacích metod, úloh, obsahu, činností ve vyučování a také **fádnost** vyučování.
- 3. Málo tvořivosti** při vyučování, které málo rozvíjí fantazii, divergentní myšlení, flexibilitu, originalitu myšlení a řešení problémů.

4. Nízká komplexnost přípravy do života, když žák neví, na co mu osvojené poznatky budou v praxi a v životě a kde je bude moci použít.

5. Velké množství informací, které se musí žák naučit, protože jsou předepsané osnovami. Učitel musí s žáky projít vše, co je v těchto osnovách napsané, někdy jen tato témata proletí, protože je stresovaný časem a množstvím látky a nemá čas na aktivizující metody a formy vyučování.

6. Známkování, na který je v běžných školách kladen velký důraz. Pokud se známkují pouze testy, písemné práce bez individuálního hodnocení žáka, žáci se zaměří více na memorování a nerozvíjí se psychické funkce důležité pro život. Žáci se pomocí známek měří se spolužáky a vznikají tak velké rozdíly mezi žáky a také propast mezi nimi.

7. Důraz na soutěžení, kdy jsou slabší žáci srovnáváni s těmi nejlepšími. Nejlepší žáci jsou stále vyzdvihováni nad slabšími. Hodnotí se nejkrásnější písmo, nejlepší chování, poslušnost, nejlepší známky, apod. Žáci tak mohou být zařazeni do horších a lepších skupin, že kterých je těžké se dostat.

Bendl (2008) uvádí, že motivace může mít i protikladnou roli. Motivace může pomoci žákovi k úspěchu, ale může být také spouštějícím selháním a neúspěchem žáka. Bendl uvádí tyto důvody motivačních problémů ve škole:

1. Nedostatečně rozvinuté potřeby u žáků - pokud jsou nedostatečně rozvinuté potřeby u žáků, nemá se učitel o co opřít a jeho snaha o aktualizaci potřeb má malý efekt.

2. Frustrace žákovských potřeb - frustrace je psychický stav, který je výsledkem znemožnění uspokojení některé z potřeb žáka. Ve škole mohou být frustrovány biologické potřeby (jídlo, pití, spánek), psychické a fyzické bezpečí (ironie, odmítavý postoj učitele, šikana ze strany spolužáků), výkonové potřeby (vysoké požadavky na žákovo tempo), poznávací potřeby (nezáživný výklad, nesmyslnost ve školní práci), potřeby pozitivních vztahů (odmítání žáka od spolužáků, nesympatie od učitele). Při dlouhodobé frustraci může dojít k tomu, že se žák ve škole necítí dobře, žije v napětí a nepracuje efektivně. Stejně jako Homola (1977), i Bendl (2008) uvádí nudu a strach jako negativní jev, který snižuje žákovskou motivaci, jedná se o výsledné následky frustrace potřeb ve škole. Nyní tyto dva jevy rozeberu blíže.

Nuda - ve škole se mohou nudit žáci s výborným prospěchem, kteří mají práci hotovou dříve, než ostatní a také žáci s průměrní nebo slabší, pro které je učivo těžké a nechápou ho. *"Prožitok nudy nezávisí na množství podnětů, které na žáka působí, ale na tom, mají-li tyto podněty incentivní hodnotu vážící se k poznávacím potřebám žáka."* (Bendl, 2008, s. 98). Nuda může vzniknout z monotónnosti vyučovacích hodin a ze subjektivního vnímání neužitečnosti vyučovacího předmětu. Oba tyto zdroje nudy vedou ke snaze zahnat nudu. Nejčastější reakce na nudu jsou:

- rozptýlená aktivita - je chápána jako výraz nudy. Děti si při vyučování kreslí, hrají si s tím, co mají po ruce, povídají si, apod.,

- stažení do sebe - jedná o reakci na nepodnětnost vyučování, žák se stimuluje vnitřně například vlastní fantazijní aktivitou,

- agresivní chování - toto chování je často namířené proti učiteli, protože je podle žáka zdroj jeho frustrace.

Podle mého názoru se ve škole nudil snad každý. Probíraná látka může být pro někoho zajímavá a pro druhého nudná. Další hodinu to může být naopak. Je velice těžké zaujmout a nadchnout všechny děti pro jednu věc. Myslím si, že vždy se najde někdo, kdo se bude nudit.

Strach - *"strach bývá obvykle definován jako "signální" emoce vázaná na určitý předmět, jev nebo situaci, která je pocíťována jako ohrožující jedince."* (Bendl, 2008, s. 102). Strach v mírné podobě může zvýšit výkon žáka, ale v silné podobě naopak výkon sníží. Záleží také na povaze žáka a na jeho psychickém stavu. Pokud se jedná o úzkostného žáka, nastupuje strach daleko rychleji. Strach je reakce na ohrožení a nastává například při frustraci potřeby bezpečí. Mohou ho vyvolat vnější podněty a situace (úkol, fyzické ohrožení, zkoušení) a vnitřní podněty (vzpomínky, očekávání ohrožující situace). Strach ve škole závisí na mnoha okolnostech:

- strachová situace - jedná především o situace zkoušení, při kterých jsou na žáka kladeny vysoké nároky. Tuto situaci můžou vyvolat i soutěže, špatná komunikace mezi učitelem a žákem a špatné vztahy mezi žáky.

- úroveň strukturovanosti požadavků - pokud je situace málo strukturovaná, dochází k tomu, že úzkostné děti dosahují horších výkonů než děti neúzkostné.

3. Motivační konflikty - tyto vnitřní motivační konflikty, které žáci prožívají, mohou být zdrojem potíží s motivací. Motivační konflikty vznikají současnou aktualizací dvou nebo více slučitelných potřeb. S tímto konfliktem se žáci setkávají v běžném životě a díky tomu se učí rozhodovat mezi více možnostmi.

4. Nadměrná motivace - i nadměrná motivace může mít negativní vliv na výkon žáka. Tato nadměrná motivace se může stát při vyhrocených situacích, například maturita. Žákovi, který je vnitřně motivovaný, je motivovaný i ze strany rodiny, by mohla další motivace spíše uškodit.

5. žakovská nemotivovanost - nemotivovanost je ztráta motivace. Důvodem může být žakovo přesvědčení, že činnost, kterou má vykonat, nepřispívá k očekávaným výsledkům. Důvody podmiňující nemotivovanost jsou nedůvěra ve vlastní schopnosti, přesvědčení, že připravovaný postup nepřinese žádný výsledek a při činnosti by žák musel vynaložit přílišné úsilí a také přesvědčení, že úsilí nemá vliv na dosažení výsledků.

PRAKTICKÁ ČÁST

8 VÝZKUMNÁ ČÁST

Na motivaci jednotlivých žáků se většinou podílí více motivačních faktorů, které se mohou podporovat, ale mohou také působit proti sobě. Je-li výsledná síla nedostačující nebo je žák přemotivován, nedosáhne jeho výkon potřebné úrovně. V této výzkumné části jsem se zaměřil právě na tyto motivační faktory, které zvyšují nebo naopak snižují žákovy výkony a výsledky.

8.1 Dotazník

Rozhodl jsem se zkoumat motivační faktory žáků pomocí dotazníkového šetření. Dotazník je jedna z efektivních kvantitativních metod výzkumného šetření. Výhodou této metody je formulace jednoduchých a jasných otázek, snadná distribuce k cílové skupině, možnost oslovit a zkoumat velký počet osob současně, nízké náklady a také to, že oslovené osoby mají na odpovědi dostatek času, a proto si mohou své odpovědi dostatečně rozmyslet. Dotazník je anonymní, což zvýší upřímnost respondentů.

Dotazník se skládá z určených množství otázek, které musí být jasné a srozumitelné, aby nedošlo k nepochopení nebo špatnému výkladu otázek ze strany respondenta.

8.2 Tvorba dotazníku

Pro svůj výzkum jsem sestavil dotazník (viz příloha č. 1), který se týkal motivace žáků na středních školách. Při tvoření otázek jsem se inspiroval v podobných výzkumech a vytvářel jsem je s ohledem na cíl tohoto šetření. Otázky jsou směřovány na motivaci žáků při výběru střední školy, co nebo kdo je motivuje k učení a lepším výkonům a který způsob motivace shledávají účinnějším.

V dotazníku jsem použil tři různé typy otázek, jednalo se o otevřené, uzavřené a polouzavřené. Většinou se jednalo o uzavřené otázky, kde měli žáci na výběr z několika možností. Polouzavřené otázky byly sestaveny tak, aby mohli žáci uvést vlastní odpověď, pokud si nevybrali z nabízených možností. Otevřená otázka byla jen jedna, zde žáci vyjádřili vlastní názor na danou věc.

8.3 Volba respondentů

Vzhledem k tomu, že bych rád učil právě na střední škole, zvolil jsem si jako výzkumný vzorek žáky středních odborných škol. Rád bych žáky správně motivoval a byl dobrým učitelem. Proto jsem se ve výzkumu zajímal o to, co je ve výuce nejvíc motivuje k vyšším výkonům, jak velká motivace je pro ně učitel, jak by je mohl učitel více motivovat apod.

8.4 Výzkumný vzorek

Osloveni byli žáci středních odborných škol na území České republiky. Jednalo se o žáky prvního až čtvrtého ročníku, tudíž ve věku 15 až 20 let. Dotazník jsem vytvořil na stránce www.google.com, poté jsem rozeslal odkaz e-mailem učitelům, kteří učí na odborných školách, a požádal je, aby ho přeposlali svým žákům s prosbou o vyplnění. Odkaz na dotazník jsem také vložil na webovou stránku www.facebook.com do skupiny učitelé+ opět s žádostí o vyplnění. Dotazník byl dostupný od 1. do 31. prosince 2020. Za tuto dobu vyplnilo dotazník 147 studentů.

8.5 Cíle výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit, co žáky motivovalo k výběru školy a oboru, co nebo kdo je motivuje k učení a lepším výkonům, který způsob motivace shledávají účinnějším a jak významnou roli v jejich motivaci má učitel. Získané poznatky bych rád využil ve své budoucí praxi.

8.6 Formulace hypotéz

Pro svoji bakalářskou práci jsem si zvolil výzkumný problém vycházející z motivace k učení. Mnou určené hypotézy se týkají toho, jaká je pro žáky právě motivace k učení. Dotazníkové šetření má za úkol tyto hypotézy potvrdit nebo vyvrátit. Na závěr mé práce vyhodnotím zde stanovené hypotézy.

H1: "Minimálně 75% studentů si zvolilo svůj studijní obor samo."

Výběr školy, která ve většině případů později určí budoucí povolání, je důležitý krok a dítě má svobodné rozhodnutí v tom, co bude studovat.

H2: "Minimálně 50% studentů uvede, že známky jsou pro ně velkou motivací."

Známky jsou na většině školách ukazatelem toho, jak se žák učí. Pro většinu studentů jsou známky důležité.

H3: "Pro minimálně 75% studentů je učitel a jeho připravenost na výuku velkou motivací."

Pokud se učitel dostatečně připraví na výuku a dokáže žáky zaujmout, je pro ně velkou motivací k učení.

H4: "Minimálně 60% studentů má raději praktickou výuku."

Praktická výuka ukazuje studentům učivo v praxi a je pro žáky zajímavější. Proto se domnívám, že více jak polovina se přikloní k praktické výuce.

H5: "Minimálně 75% studentů uvede, že je rodiče motivují pochvalou nebo jinou pozitivní formou."

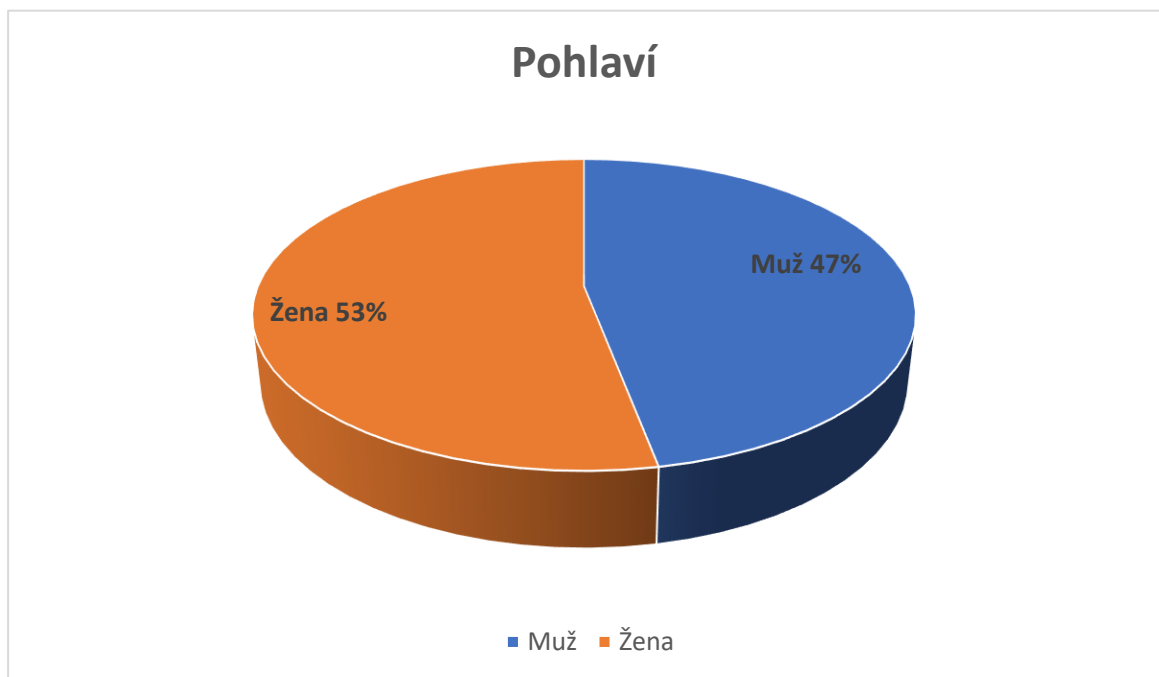
Pozitivní motivace má mnohem větší úspěšnost než negativní. Domnívám se, že většina rodičů toto ví a proto používá spíše pozitivní motivaci.

8.7 Vyhodnocení dotazníku

Jak jsem již uvedl, dotazníkového šetření zúčastnilo 147 studentů navštěvujících první až čtvrtý ročník středních odborných škol ve věku 15 - 20 let.

Položka 1

Pohlaví respondentů.

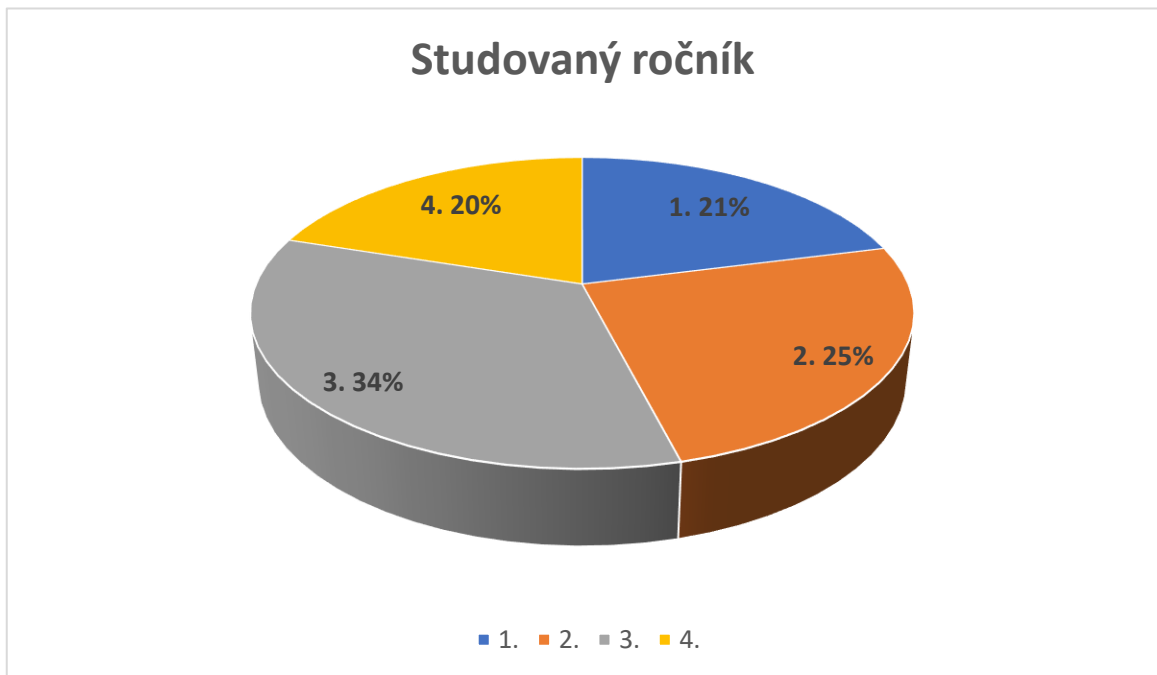

Graf 1 Pohlaví respondentů

Výzkumného šetření se zúčastnilo 77 žen (53%) a 69 mužů (47%). Z vyplněných dotazníků vyplývá, že výzkumný soubor je velice vyrovnaný.

Položka 2

Který ročník střední odborné školy právě studujete?

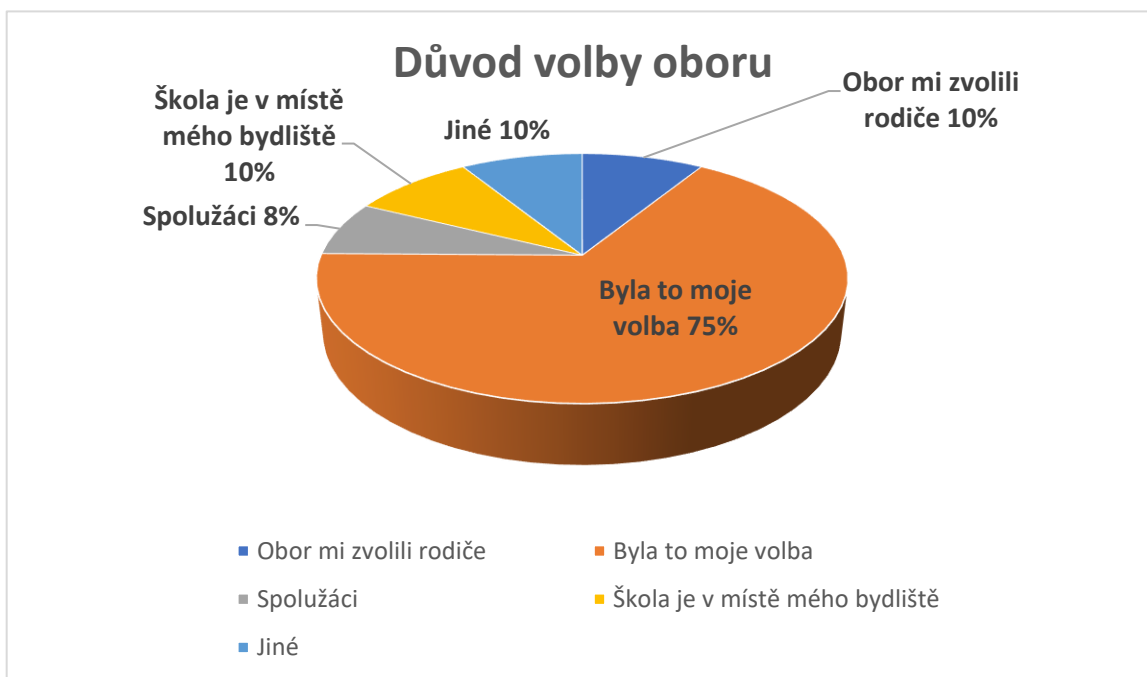

Graf 2 Studovaný ročník

Ve výzkumném souboru je 21% studentů prvního ročníku, 25% studentů druhého ročníku, 34% studentů třetího ročníku a 20% studentů čtvrtého ročníku.

Položka 3

Jaký byl důvod zvolení Vašeho studijního oboru?

Graf 3 Důvod volby oboru

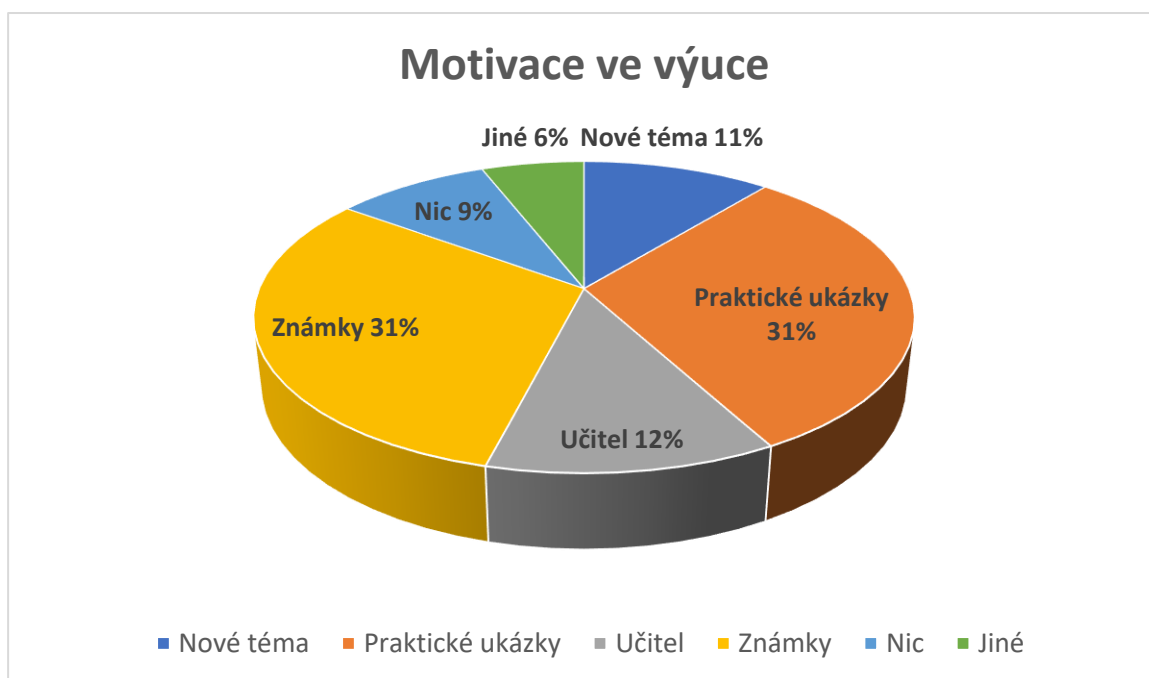
První otázka byla polouzavřená a zjišťovala důvod zvolení studijního oboru. Z uvedeného grafu vyplývá, že 75% studentů si zvolený obor vybralo samo. Domnívám se, že student, který si obor vybere sám, protože ho zajímá a chce ho studovat, bude mít při studiu větší motivaci k lepším výkonům a měla by u něj převažovat vnitřní motivace. Jak jsem již uvedl v teoretické části, možnost samostatného výběru je důležitá, a zvyšuje motivaci. Dále se domnívám, že u studentů, kterým obor vybrali rodiče (10%) a oni ho studovat nechtějí, bude motivace výrazně nižší a převážně vnější. 10% respondentů si vybralo školu podle místa svého bydliště, 8 % se nechalo inspirovat spolužáky a 10% uvedlo jiný důvod. Některé důvody byly rodinné - "Sestra.", "Rodičům i mně se zalíbil obor."

Další důvody se týkaly špatného výběru školy a nerozhodnosti: "Nedostala jsem se na první školu.", "Přestoupila jsem na tuto školu.", "Nevyšla mi má škola.", "Nevěděl jsem, kam jít.", "Byla to moje chyba."

Poslední důvody by se daly zařadit k 75% studentům, kteří si obor zvolili sami: "Zaujal mě obor.", "Pomůže mi k oboru, který chci dělat."

Položka 4

Co Vás ve výuce motivuje k lepším výkonům?

Graf 4 Motivace ve výuce

Druhá otázka byla také polouzavřená a zabývala se motivací k lepším výkonům. Z grafu vyplývá, že studenty nejvíce motivují známky (31%) a praktické ukázky (31%). Učitel jako motivace ve výuce má pouze 12%. 11% respondentů zvolilo možnost nové téma a 9% žáků k lepším výkonům nemotivuje nic.

Možnost "jiné" zvolilo 6%. Jejich odpovědi byly:

"Baví mě to.",

"Získávání nových informací a zkušeností."

"Příprava na maturitu."

"Praktické předměty."

"Spolužáci mě hodně motivují."

"Když jsem se dostala na tuto školu, chci, aby bylo vidět, že jsem si tuto školu zasloužila."

"Moje mamka."

"Prostě musím mít dobré výsledky a jinak to nejde."

Položka 5

Jak velkou motivací jsou pro Vás známky?

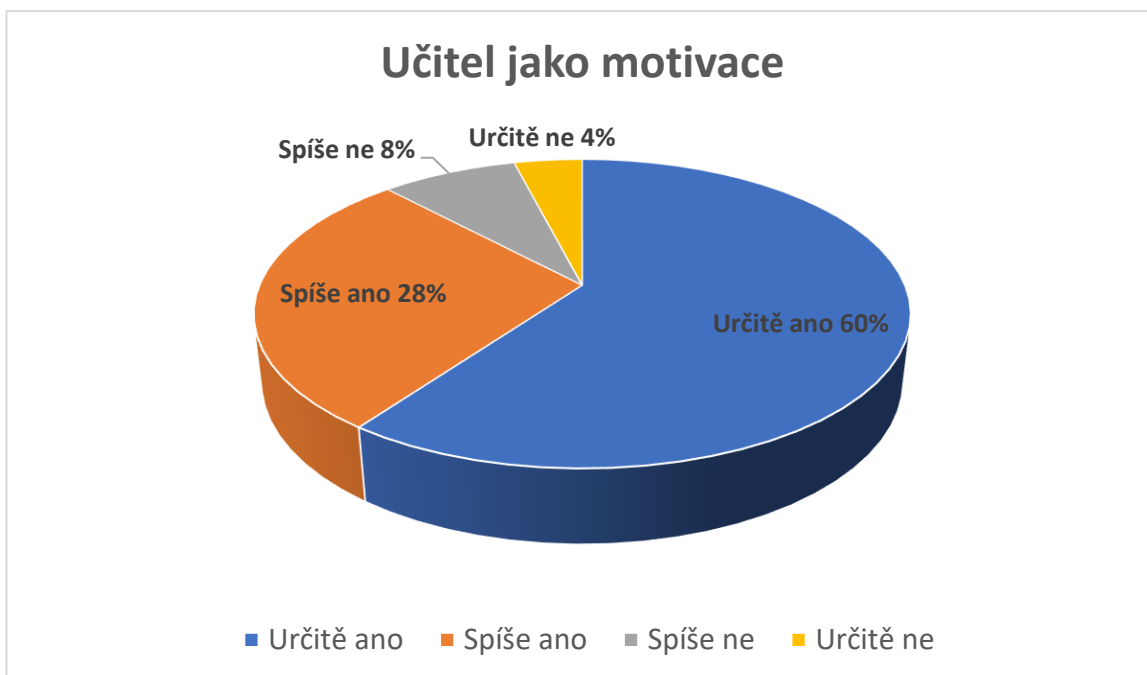

Graf 5 Známky jako motivace

Tato otázka byla uzavřená a zjišťovala, jak velkou motivací jsou pro studenty známky. Tento graf ukazuje, že pro 64% studentů známky nejsou žádnou motivací. Z mého pohledu by se tito studenti mohli rozdělit na dvě části. První by byli ti, kteří se učí dobře a rádi a nepotřebují známky jako vnější motivaci, protože mají dostatek vnitřní motivace. Druhou část tvoří ti, kteří se učit nechtějí, tudíž nemají žádnou vnitřní motivaci a k lepším výkonům je nedonutí ani vnější motivace v podobě známek. Pro 23% studentů jsou známky významnou motivací, tudíž k učení je žene vnější motivace. U posledních 13% procent studentů záleží na předmětu a učiteli.

Položka 6

Je pro Vás velká motivace učitel, jeho připravenost na výuku a jeho osobnost?

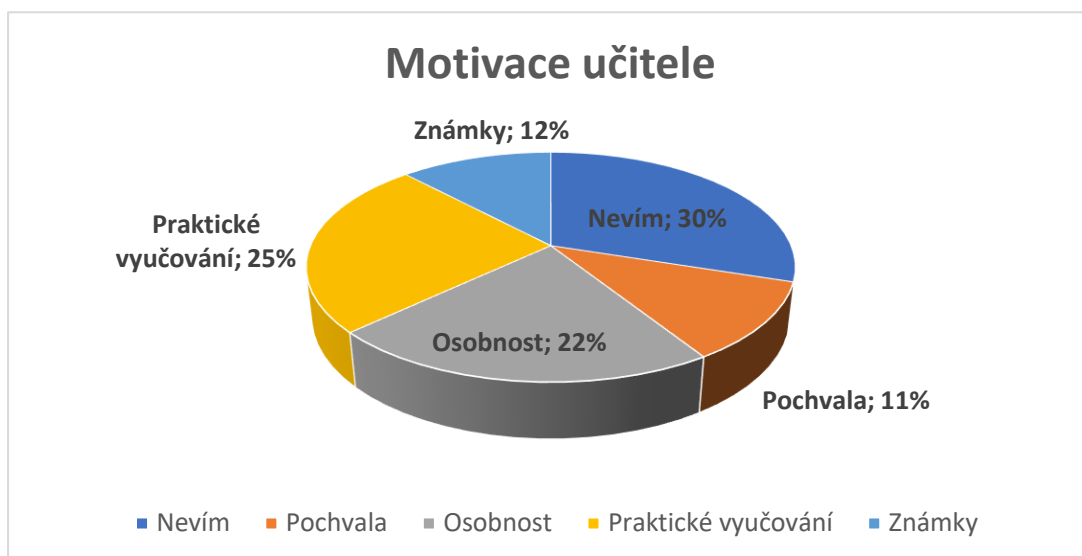

Graf 6 Učitel jako motivace

Tato otázka byla opět uzavřená a zjišťovala, zda je pro žáky velikou motivací učitel, jeho připravenost na výuku a jeho osobnost. V teoretické části jsem uvedl, že učitel je mocný nástroj pro rozvoj žákovy motivace. Učitel dokáže žáka motivovat k lepším výkonům, ale může ho také demotivovat. Přístup učitele k výuce a k žákům může ovlivnit výkony žáků. Učitel by měl zvolit správné motivační nástroje pro danou třídu. Z grafu vyplývá, že pro 60% studentů je učitel velkým motivačním činitelem. Je to jejich vnější motivace, která jim pomáhá k lepším studijním výsledkům. 28% studentů zvolilo odpověď spíše ano, což znamená, že i pro ně je učitel motivací. Pro zbylých 12% učitel spíše není a určitě není motivací.

Položka 7

Jak by Vás mohl učitel nejlépe motivovat?

Graf 7 Motivace učitele

Tato otázka byla otevřená a žáci odpovídali, jak by je mohl učitel nejlépe motivovat. Odpovědi jsem rozdělil do pěti kategorií. První kategorie je neví, takto odpovědělo 30% studentů. Další kategorie, do které spadá 25% odpovědí, je praktické vyučování. Třetí kategorií je osobnost učitele - 22%. Čtvrtou kategorií jsou známky, které uvedlo 12% studentů a poslední je pochvala, kterou uvedlo 11% studentů.

Nyní bych rád uvedl některé odpovědi v jednotlivých kategoriích.

Nevím - zde byla jednoznačná odpověď "nevím".

Praktické vyučování - "Zkušenosti, které nám bude říkat.", "Svoji připraveností na hodinu.", "Praktickými ukázkami.", "Zábavné věci v hodině.", "Prezentace k výuce.", "Příběhy, videa.", "Exkurze.", "Konkrétní příklady z praxe.", "Názorné ukázky.", "Zkušenostmi z praxe."

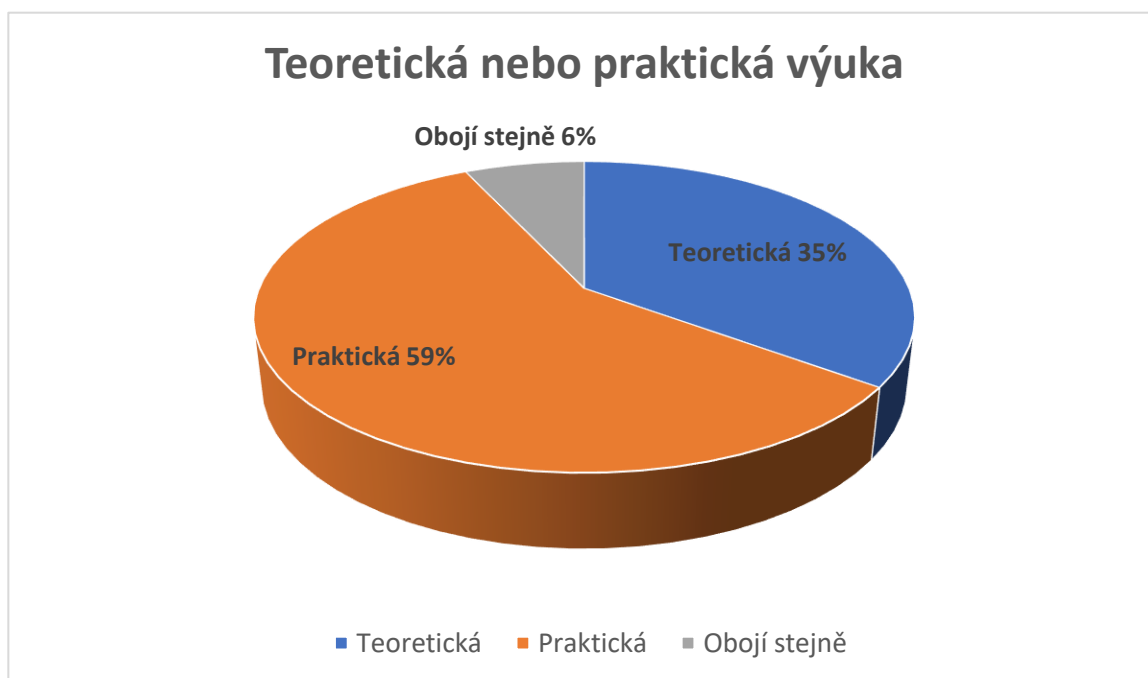
Osobnost učitele - "Motivují mě učitelé, co mají velkou autoritu.", "Rozumí tomu, co učí." "Být milý, vtipný a hlavně ohleduplný.", "Vědět vše, na co se ptám.", "Být zábavný.", "Otevřené a rovnoprávné chování.", "Nadšeností a přístupem k předmětu.", "Umět zaujmout.", "Pojmout výuku jako zábavu.", "Sebevědomý.", "Dobré vysvětlení výuky.", "Být sám sebou.", "Učitel mě motivuje svým přístupem k výuce. Pokud je vidět, že výuka učitele baví, většinou bude bavit i studenty. Teda minimálně ty inteligentnější. Je zbytečné vyučovat něco, co vyučujícího nebaví.", "Motivuje mě už jen tím, že mi věří a říká, že ve mně něco je..to je pro mě dostačující motivace."

Znamky - "Za aktivitu v hodině", "Zábavné testy na známky.", "Odměny za splnění úkolu."

Pochvala - zde se všechny odpovědi týkaly pochvaly za výkon, splnění úkolu apod.

Položka 8

Máte raději teoretickou nebo praktickou výuku?

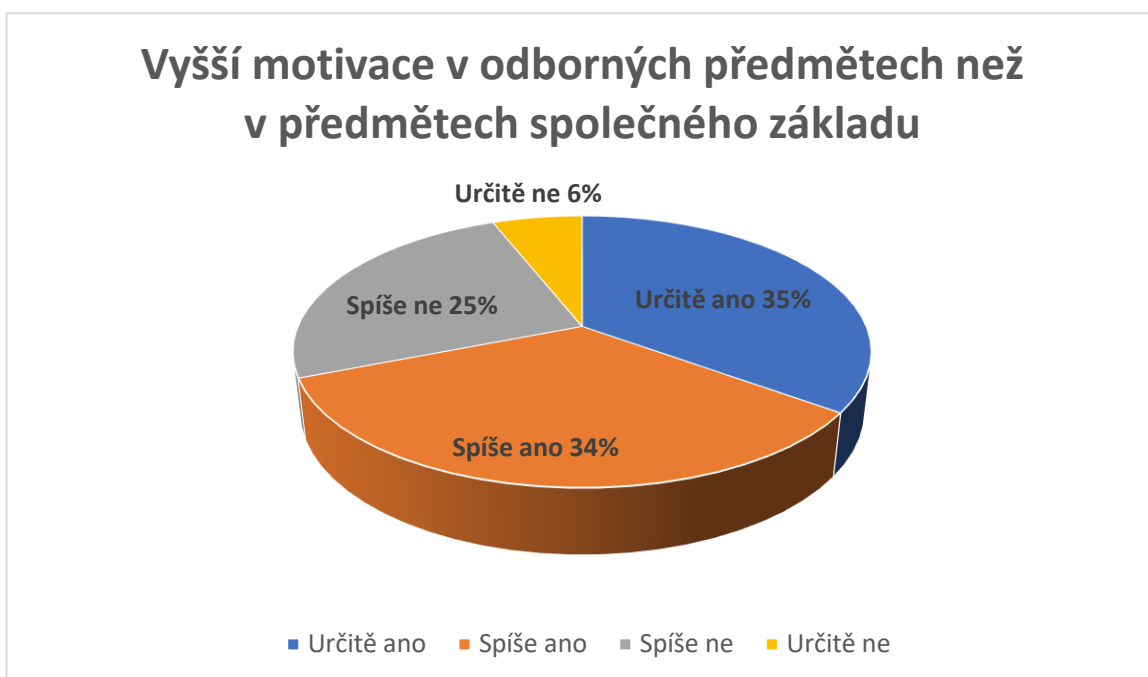

Graf 8 Teoretická nebo praktická výuka

Tato otázka byla uzavřená a studenti odpovídali, zda mají raději teoretickou výuku, praktickou výuku nebo obojí stejně. Více než polovina studentů, celkem 59%, vybrali možnost praktickou výuku. Toto množství je logické vzhledem k předchozí otázce, kde často uváděli, že je pro ně motivace směrem od učitele právě zařazení do výuky více praktického vyučování, vyprávění zkušeností ze života, apod. Myslím si, že praktická výuka je mnohem zajímavější a studenti se díky názorným ukázkám lépe učí a lépe si zapamatují vysvětlovanou látku. 35% studentů mají raději teoretickou výuku a 6% obojí stejně.

Položka 9

Je Vaše motivace pro výuku odborných předmětů vyšší, než ve výuce v předmětech společného základu (matematika, český jazyk a cizí jazyk)?

Graf 9 Vyšší motivace v odborných předmětech než v předmětech společného základu

Osmá otázka byla opět uzavřená a zjišťovala, zda je motivace pro výuku odborných předmětů vyšší, než ve výuce v předmětech společného základu. Z uvedeného grafu vyplývá, že u 35% studentů je motivace vyšší v odborných předmětech než v předmětech společného základu. U 34% byla odpověď spíše ano. Z toho plyne, že skoro tři čtvrtě studentů více motivují odborné předměty. Tyto předměty mohou přijít dětem záživnější a zajímavější. Jsou to pro ně i nové předměty, které mají na střední škole poprvé. Dozvědí se zde spoustu informací důležitých pro jejich budoucí povolání. Předměty společného základu již nemusí být pro některé studenty natolik atraktivní, vzhledem k tomu, že je mají od první třídy základní školy, tudíž to pro ně není nic nového. 25% studentů odborné předměty spíše nemotivují a 6% určitě nemotivují. Přiklánějí se spíše k předmětům společného základu.

Položka 10

Motivují Vás rodiče k lepším výkonům?

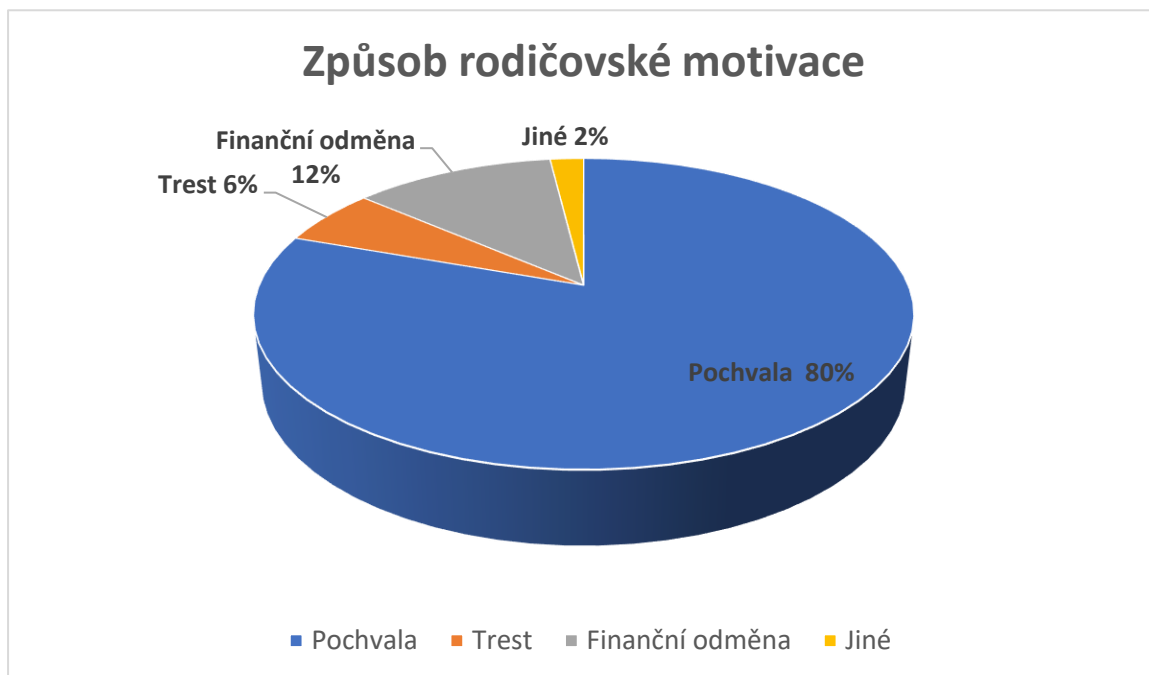

Graf 10 Rodiče jako motivace

Další otázka byla také uzavřená a zjišťovala, zda studenty motivují rodiče k lepším výkonům. Na tuto otázku odpovědělo 72% respondentů, že ano a 28% ne. Rodiče jsou pro žáka vnější motivací. Důležité je, jestli se žáci učí především kvůli sobě a rodiče jsou jen vedlejší motivací, anebo zda se učí jen kvůli rodičům a "odměnám". Lepší varianta je, samozřejmě, ta první, kdy jsou pro žáka nejdůležitější vědomosti a učení z vlastní vůle. Žák by se měl učit kvůli sobě a ne kvůli někomu jinému.

Položka 11

Pokud byla předchozí odpověď ano, jakým způsobem?

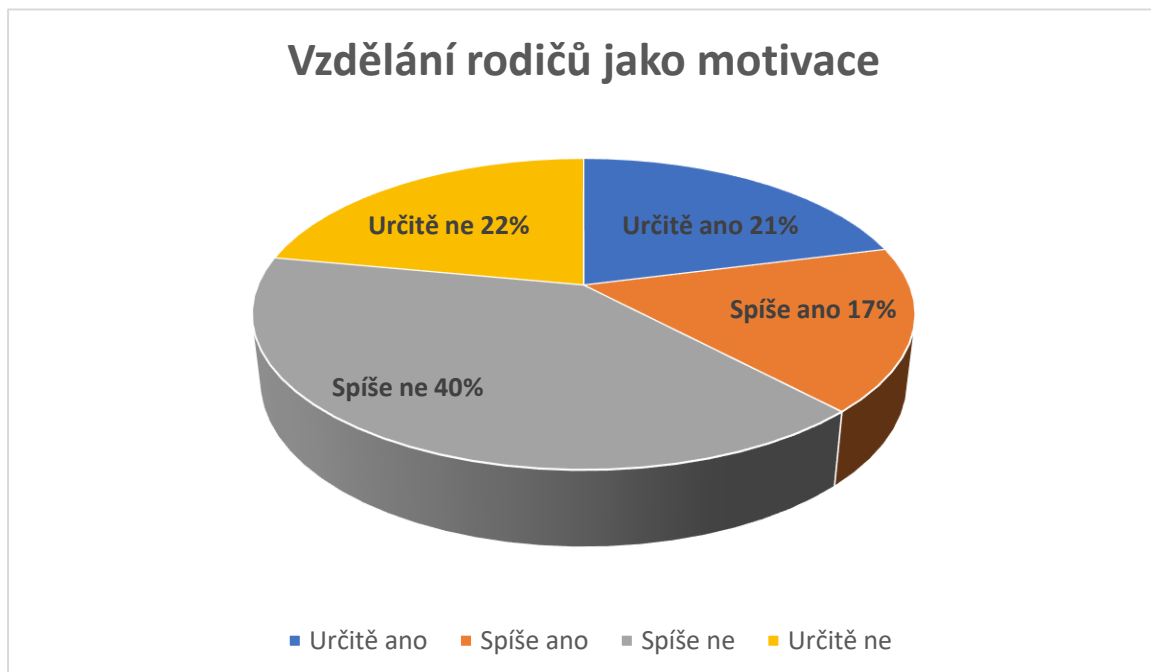

Graf 11 Způsob rodičovské motivace

Předposlední otázka byla polouzavřená. Zde měli odpovídat jen studenti, kteří v předchozí odpovědi uvedli, že je rodiče motivují. Nejvíce respondentů, 80%, rodiče motivují pochvalou a 12% finanční odměnou. V obou případech se jedná o kladnou motivaci. Zápornou motivací, konkrétně trestem, motivuje 6% rodičů. Zbylá 2% odpovědí bylo například, že jim věří nebo je citově vydírají.

Položka 12

Motivuje Vás vzdělání Vašich rodičů k lepším studijním výsledkům?

Graf 12 Vzdělání rodičů jako motivace

Poslední otázka v mém dotazníku byla uzavřená a ptala se, zda žáky motivuje vzdělání rodičů k lepším studijním výsledkům. 40% žáků odpovědělo spíše ne a 22% určitě ne. Více jak polovina žáků tedy není motivována vzděláním rodičů. 21% žáků uvedlo, že určitě ano a 17% spíše ano. Menší část respondentů je motivována vzděláním rodičů. Pokud mají rodiče nižší vzdělání, než chce žák dosáhnout, je to dobrá motivace k tomu být lepší.

8.8 Shrnutí výsledků výzkumné části

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že si většina studentů zvolila studijní obor sama. Zbylým studentům obor zvolili rodiče nebo šli na školu kvůli spolužákům.

Ke školní motivaci neodmyslitelně patří známky. Pro většinu studentů ale motivací nejsou, spíše je motivují praktické ukázky, učitel, nové téma a některé studenty nemotivuje nic.

Pro většinu studentů je učitel, jeho osobnost a připravenost na výuku důležitým motivačním činitelem. Učitel je může motivovat svým chováním, přístupem k žákům a k životu, zajímavým vyučováním, praktickými ukázkami apod.

Z výsledků dále vyplývá, že nejvíce studentů má raději praktickou výuku než teoretickou. Dále většinu motivuje více výuka odborných předmětů než předměty společného základu.

Dalším motivačním faktorem v životě studentů je rodič. Většina rodičů tohoto výzkumu své děti motivuje. Ať už pozitivně či negativně. Nejčastěji je motivují pochvalou, dále finanční odměnou nebo i trestem. Rodiče mohou motivovat i svým vzděláním, v tomto výzkumném šetření tomu ale tak není, protože většina studentů odpověděla, že vzdělání rodičů pro ně není motivací.

8.9 Vyhodnocení hypotéz

Hypotézy byly vyhodnoceny podle dotazníkového šetření.

H1: "Minimálně 75% studentů si zvolilo svůj studijní obor samo."

Z grafu 3 vyplývá, že 75% studentů si svůj obor zvolilo samo. První hypotéza byla tímto potvrzena.

H2: "Minimálně 50% studentů uvede, že známky jsou pro ně velkou motivací."

Na grafu 5 můžeme vidět, že pro 23% studentů jsou známky významnou motivací a pro 13% jak kdy, záleží na předmětu i učiteli. Tato hypotéza se tedy nepotvrdila.

H3: "Pro minimálně 75% studentů je učitel a jeho připravenost na výuku velkou motivací."

U této hypotézy vycházím z grafu 6, na kterém je vidět, že 60% studentů označilo odpověď určitě ano a 28% spíše ano. Celkem tedy 88%. Tato hypotéza byla potvrzena.

H4: "Minimálně 60% studentů má raději praktickou výuku."

Z grafu 8 vyplývá, že 59% studentů má raději praktickou výuku. Čtvrtá hypotéza byla velmi těsně vyvrácena.

H5: "Minimálně 75% studentů uvede, že je rodiče motivují pochvalou."

Na grafu 11 můžeme vidět, že 80% studentů jsou od rodičů motivováni pochvalou. Poslední hypotéza byla tímto potvrzena.

Závěr

Bakalářská práce se věnovala motivaci k učení odborných předmětů. Pro sběr dat byla zvolena kvantitativní metoda ve formě dotazníkového šetření. Sběr dat probíhal na odborných středních školách.

V teoretické části jsem se nejdříve věnoval pojmu motivace a různými motivačními teoriemi. V další kapitole jsem se zabýval motivem, potřebami, incentive a také motivem v učebním procesu. Následující kapitola měla za úkol popsat rozdělení motivace. Zaměřil jsem se především na vnitřní a vnější motivaci a jejich souvislost. V další kapitole jsem se věnoval motivování žáků a metodami rozvíjejícími motivaci. V následující kapitole jsem se zabýval rolí učitele v rozvíjení žákovy motivace. Poslední kapitola se věnovala demotivaci ve vyučování.

Motivace žáka ve škole je jedním ze závažných problémů, kterými se zabývá mnoho autorů ve svých pedagogických i psychologických knihách. Toto téma jsem výzkumně zpracoval v praktické části této práce.

Praktická část byla věnována zjišťování motivací studentů k výběru jejich právě studované školy a oboru, k učení a lepším výkonům. Jako výzkumný vzorek jsem zvolil studenty středních odborných škol. Před zahájením výzkumu jsem si pro svoji práci zvolil 5 hypotéz, cíl teoretické části a cíl praktické části.

Cílem teoretické části bylo analyzovat dostupnou literaturu o motivaci žáků a seznámit se problematikou motivace a s pojmy, které souvisejí s motivací. Cíl teoretické části se podařilo splnit. Cílem výzkumu bylo zjistit, co žáky motivovalo k výběru školy a oboru, dále co nebo kdo je motivuje k učení a lepším výkonům a také který způsob motivace shledávají účinnějším.

Z výsledku výzkumu vyplývá, že většina žáků si daný obor zvolili z vlastní vůle, protože se o daný obor zajímají a byla to jejich volba. K učení a k lepším výkonům je motivují především praktické ukázky a známky, rodiče a také učitel, jeho připravenost na výuku a jeho osobnost. Dále je motivuje studium praktické výuky a odborných předmětů. Souhrn těchto motivačních faktorů jsou pro ně neúčinnější a motivují je k vyšším výkonům a lepším výsledkům. Cíl praktické části se také podařilo splnit.

Vypracováním bakalářské práce jsem získal nové teoretické poznatky v oblasti motivace nejen na středních školách. Ujasnil jsem si, jaké jsou teorie motivace, co je motiv, potřeba a incentive. Dále dělní motivace na vnitřní a vnější, jaké jsou metody rozvíjející motivaci, jak mohou žáky motivovat a co je pro ně demotivační. Tato teoretická část by mohla v praxi posloužit nejen mě, ale i učitelům odborných škol.

Seznam použité literatury

1. **Bendl, S.** *Kapitoly ze školní pedagogiky a školní psychologie*. Praha : Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2008. ISBN 978-80-7290-366-5.
2. **Bělohávek, F.** *15 typů lidí. Jak s nimi jednat, jak je vést a motivovat*. Praha : Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3001-1.
3. **Bělohávek, F.** *Jak řídit a vést lidi: testy, případové studie, styly řízení, motivace a hodnocení*. Brno : Computer Press, 2005. ISBN 978-80-2510-505-4
4. **Cimbálníková, L.** *Management*. Olomouc : Univerzita Palackého v olomouci, Filozofická fakulta, 2004. ISBN 80-244-0893-7.
5. **Částorál, Z.** *Základy moderního managementu*. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. ISBN 978-80-86723-76-1.
6. **Homola, M.** *Motivace lidského chování*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, n. p. ., 1977. ISBN 14-478-77.
7. **Horská, V.** *Koučování ve školní praxi*. Praha : Grada Publishing, a.s., 2009. ISBN 978-80-247-2450-8.
8. **Hvozdík, J.** *Základy školskej psychológie*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2017. ISBN 978-80-8152-505-6
9. **Jacobson P. M.** *Psichologičeskije problemy motivacii poveděnija čeloveka*. Moskva, 1969.
10. **Lokšová, I., Lokša, J.,** *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole*. Praha : Portál, 1999. ISBN 80-7178-205-X.
11. **Ludwig, P.** *Konec prokrastinace*. Brno : Jan Melvil Publishing, 2013. ISBN 978-80-87270-51-6.
12. **Madsen, K. B.** *Teorie motivace*. Praha : Academia, 1972. ISBN 21-090-72
13. **Marques, C., Jirásek, F. a kol.** *Řízení lidských zdrojů*. Praha : Bankovní institut vysoká škola, 2009. ISBN 978-80-7265-146-7.
14. **Maslow, A. H.** *O psychologii bytí*. Praha : Portál, s.r.o., 2014. ISBN - 978-80-262-0618-7.
15. **Mikuláščík, M.** *Manažerská psychologie*. Praha : Grada Publishing, a.s., 2007. ISBN 978-80-247-1349-6.
16. **Mládková, L., Jedinák, P. a kol.** *Management*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-230-1.
17. **Nakonečný, M.** *Motivace lidského chování*. Praha : Akademie věd České republiky, 2004. ISBN 80-200-0592-7.

- 18. Obst, O.** *Manažerské minimum pro učitele*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. ISBN 80-244-1359-0.
- 19. Patersonová, K.** *Připavit, pozor, učíme se! Jak vzbudit zájem žáků o učení*. Praha : Portál, 1996. ISBN 80-7178-102-9.
- 20. Pauknerová, D.** *Psychologie pro ekonomy a manažery*. Praha : Grada Publishing, a.s., 2006. ISBN 978-80-247-1706-7.
- 21. Pavelková, I.** *Motivace žáků k učení*. Praha : Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2002. ISBN 80-7290-092-7.
- 22. Plamínek, J.** *Tajemství motivace. Jak zařídit, aby pro vás lidé rádi pracovali*. Praha : Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3447-7
- 23. Piháková, A.** *Učebnice obecné psychologie*. Akademie věd České republiky, 2004. ISBN 80-200-1387-3
- 24. Šamánková, M. a kol.** *Lidské potřeby ve zdraví a nemoci*. Praha : Grada Publishing, a.s., 2011. ISBN 978-80-247-3223-7.

Internetové zdroje

Phil Reed, Exposure to information increases motivation to learn more [online]. ScienceDirect.com [cit. 2021- 01- 11]. Dostupné z [Exposure to information increases motivation to learn more - ScienceDirect](#)

Burnard Pamela, Cremin Teresa, The role of motivation in the prediction of creative achievement inside and outside of school environment [online]. ScienceDirect.com [cit. 2021- 01- 13]. Dostupné z [The role of motivation in the prediction of creative achievement inside and outside of school environment - ScienceDirect](#)

Moilanen Kristin, Agency and high school science students' motivation, engagement, and classroom support experiences [online]. ScienceDirect.com [cit. 2021- 01- 13]. Dostupné z [Agency and high school science students' motivation, engagement, and classroom support experiences - ScienceDirect](#)

Seznam obrázků

Obrázek 1 Maslowova pyramida potřeb - pětistupňová	14
Obrázek 2 Maslowova pyramida potřeb - osmistupňová.....	15
Obrázek 3 Vzájemný vztah výše uvedených teorií.....	17
Obrázek 4 Teorie spravedlivé odměny.....	17
Obrázek 5 Rozdíl mezi motivací a stimulací.....	26
Obrázek 6 Základní zásady motivace.....	28
Obrázek 7 Tři stádia vyučovací hodiny.....	28
Obrázek 8 Vztah úrovně výkonu na míře stresu.....	36

Seznam tabulek

Tabulka 1 Znaký vnitřní a vnější motivace	25
Tabulka 2 Jak rozvíjet motivaci	33, 34
Tabulka 3 Zásady a rozdíly mezi rozvíjejícím a tradičním přístupem učitele.....	35

Seznam grafů

Graf 1 Pohlaví respondentů.....	42
Graf 2 Studovaný ročník.....	43
Graf 3 Důvod volby oboru.....	44
Graf 4 Motivace ve výuce.....	45
Graf 5 Znamky jako motivace.....	46
Graf 6 Učitel jako motivace.....	47
Graf 7 Motivace učitele	48
Graf 8 Teoretická nebo praktická výuka.....	49
Graf 9 Vyšší motivace v odborných předmětech než v předmětech společného základu..	50
Graf 10 Rodiče jako motivace.....	51
Graf 11 Způsob rodičovské motivace.....	52
Graf 12 Vzdělání rodičů jako motivace.....	53

Seznam příloh

Příloha č. 1 Dotazník

Příloha č. 2 Vyplněný dotazník

Evidence výpůjček

Prohlášení:

Dávám svolení k půjčování této bakalářské práce. Uživatel potvrzuje svým podpisem, že bude tuto práci řádně citovat v seznamu použité literatury.

Jméno a příjmení: Vladimír Roček

V Praze dne: 22. 04. 2021

Podpis:

Jméno	Oddělení/ Pracoviště	Datum	Podpis

Jmenuji se Vladimír Roček. V současné době studuji v rámci kombinovaného studia obor Specializace v pedagogice - Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku na Masarykově ústavu vyšších studií na ČVUT v Praze. Tématem mé bakalářské práce je Motivace v předmětech odborné výuky. V rámci práce jsem se rozhodl realizovat výzkum, který je zaměřen k zjištění motivace ke studiu odborné výuky a k učení. Z tohoto důvodu si Vás dovoluji požádat o vyplnění dotazníku, který je anonymní a poslouží jako podklad pro mou práci.

Předem Vám děkuji za vyplnění a vrácení dotazníku, který Vám zabere cca 5 minut.

Jsem žena x muž.

Který ročník střední odborné školy právě studujete?

- a) 1.
- b) 2.
- c) 3.
- d) 4.

1. Jaký byl důvod zvolení Vašeho studijního oboru?

- a) Obor mi zvolili rodiče
- b) Byla to moje volba
- c) Spolužáci
- d) Škole je v místě mého bydliště
- e) Jiné:

2. Co Vás ve výuce motivuje k lepším výkonům?

- a) Nové téma
- b) Praktické ukázky
- c) Učitel
- d) Znamky
- e) Nic
- f) Jiné:

3. Jak velkou motivací jsou pro Vás známky?

- a) Významnou
- b) Jak kdy, záleží na předmětu a učiteli
- c) Žádnou

4. Je pro Vás velká motivace učitel, jeho připravenost na výuku a jeho osobnost?

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne

5. Jak by Vás mohl učitel nejlépe motivovat?

6. Máte raději teoretickou nebo praktickou výuku?

- a) Teoretickou
- b) Praktickou
- c) Obojí stejně

7. Je Vaše motivace pro výuku odborných předmětů vyšší, než ve výuce v předmětech společného základu (matematika, český jazyk a cizí jazyk)?

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne

8. Motivují Vás rodiče k lepším výkonům?

- a) Ano
- b) Ne

9. Pokud byla předchozí odpověď ano, jakým způsobem?

- a) Pochvala
- b) Trest
- c) Finanční odměna
- d) Jiné:

10. Motivuje Vás vzdělání Vašich rodičů k lepším studijním výsledkům?

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne

Jmenuji se Vladimír Roček. V současné době studuji v rámci kombinovaného studia obor Specializace v pedagogice - Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku na Masarykově ústavu vyšších studií na ČVUT v Praze. Tématem mé bakalářské práce je Motivace v předmětech odborné výuky. V rámci práce jsem se rozhodl realizovat výzkum, který je zaměřen k zjištění motivace ke studiu odborné výuky a k učení. Z tohoto důvodu si Vás dovoluji požádat o vyplnění dotazníku, který je anonymní a poslouží jako podklad pro mou práci.

Předem Vám děkuji za vyplnění a vrácení dotazníku, který Vám zabere cca 5 minut.

***Povinné pole**

Jsem žena x muž *

Žena

Muž

Který ročník střední odborné školy právě studujete? *

1.

2.

3.

4.

1. Jaký byl důvod zvolení Vašeho studijního oboru? *

obor mi zvolili rodiče

byla to moje volba

spolužáci

škola je v místě mého bydliště

Jiné:.....

2. Co Vás ve výuce motivuje k lepším výkonům? *

nové téma

praktické ukázky

učitel

známky

nic

Jiné:.....

3. Jak velkou motivací jsou pro Vás známky? *

významnou

jak kdy, záleží na předmětu a učiteli

žádnou

4. Je pro Vás velká motivace učitel, jeho připravenost na výuku a jeho osobnost? *

určitě ano

spíše ano

spíše ne

určitě ne

5. Jak by Vás mohl učitel nejlépe motivovat? *

Lepší náladou

6. Máte raději teoretickou nebo praktickou výuku? *

teoretickou

praktickou

obojí stejně

7. Je Vaše motivace pro výuku odborných předmětů vyšší, než ve výuce v předmětech společného základu (matematika, český jazyk a cizí jazyk)? *

určitě ano

spíše ano

spíše ne

určitě ně

8. Motivují Vás rodiče k lepším výkonům? *

ano

ne

9. Pokud byla přechozí odpověď ano, jakým způsobem?

pochvala

trest

finanční odměna

Jiné:.....

10. Motivuje Vás vzdělání Vašich rodičů k lepším studijním výsledkům? *

určitě ano

spíše ano

spíše ne

určitě ne